

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

ผู้วิจัยได้รับแนวความคิดของปัญหาจากการศึกษาประโยชน์ของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ประกอบกับในปัจจุบันองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้เพื่อลดเวลาการทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานมากขึ้น ดังนั้นการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของกิจการจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือได้ว่าเป็นธุรกิจที่มีการให้ความสำคัญมากในปัจจุบัน จึงเป็นจุดเริ่มของการศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ดังนั้นเพื่อความเข้าใจในการศึกษาครั้งนี้จึงได้มีการอธิบายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในประเทศไทย และโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในส่วนต่อไปตามลำดับ

1. อุตสาหกรรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ในปัจจุบันโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีความสำคัญต่อการทำงานด้านต่างๆขององค์กรอย่างมากเนื่องจากการทำงานในปัจจุบันใช้คอมพิวเตอร์เป็นหลัก โปรแกรมคอมพิวเตอร์จึงเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ทำให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กลายเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศปัจจัยหนึ่ง โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นส่วนสำคัญที่ประกอบขึ้นเป็นระบบงานที่ควบคุมการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม ระบบการผลิตอัตโนมัติ ระบบในสำนักงานต่างๆ เช่น ระบบบัญชี ระบบงานเอกสาร เป็นต้น

1.1 ความหมายและลักษณะของโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1.1.1 ความหมายของโปรแกรมคอมพิวเตอร์

คอมพิวเตอร์ทุกชนิดจำเป็นต้องทำงานร่วมกับชุดคำสั่งจำนวนหนึ่ง เพื่อที่จะสามารถทำงานได้ตามที่ผู้ใช้ต้องการ ชุดคำสั่งหรือลำดับคำสั่ง (Sequence of Instruction) หรือ

ที่เรียกกันอย่างเป็นทางการว่า โปรแกรม โดยโปรแกรมจะเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขในการทำงานให้กับตัวประเมินผลกลาง (CPU – Central Processing Unit)

ซอฟต์แวร์ (Software) หมายถึง กลุ่มของโปรแกรมการทำงาน ชุดคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลักคือ (ชลิต พุ่มโพธิ์สุวรรณ, 2542: 11)

1. ซอฟต์แวร์ระบบ (System Software) เป็นโปรแกรมจัดการระบบงานของคอมพิวเตอร์ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำการจัดสรรทรัพยากรแวดล้อม (Environment) เช่น หน่วยความจำ (Memory) หน่วยบันทึกข้อมูล (Storage Unit) หน่วยแสดงผล (Display) การรับส่งข้อมูล (Input/Output) ให้สามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง ซอฟต์แวร์ระบบที่เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีและใช้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลอย่างกว้างขวาง ได้แก่ DOS (Disk Operation System) ซอฟต์แวร์ระบบยังครอบคลุมไปถึงซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่ในการจัดการทรัพยากร (Environment Management Software) ของเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วย

2. ซอฟต์แวร์ประยุกต์ (Application Software) เป็นโปรแกรมที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้ใช้สำหรับงานเฉพาะอย่างซึ่งมีอยู่หลายชนิด โดยสามารถจำแนกได้ดังนี้

ก. ซอฟต์แวร์ประยุกต์สำเร็จรูป (Application Software Package) เป็นโปรแกรมที่ถูกผลิตขึ้นโดยบริษัทผู้ผลิตและพัฒนาซอฟต์แวร์ (Software House) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่สามารถนำไปใช้งานได้ทันที ซอฟต์แวร์ประเภทนี้ยังแบ่งตามลักษณะงานที่นำไปใช้ได้ดังนี้

- ซอฟต์แวร์สำหรับใช้งานโดยทั่วไป (General Purpose Software) โปรแกรมประเภทนี้จะไม่มุ่งเน้นสำหรับงานใดงานหนึ่ง ผู้ใช้ต้องเป็นผู้ประยุกต์ปรับใช้กับระบบงานของตนเอง ตัวอย่างเช่น โปรแกรมสำเร็จรูปประเภทตารางคำนวณอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Spreadsheet) เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการคำนวณตัวเลขต่างๆ หากผู้ใช้ต้องการนำโปรแกรมหากล่าวมาใช้กับงานบัญชีผู้ใช้จำเป็นต้องทำการสร้างแบบจำลอง (Model) ทางการบัญชีขึ้นมาในการพิมพ์ข้อความ เอกสาร จดหมาย หรือแบบฟอร์มต่างๆ โดยผู้ใช้ต้องเป็นผู้กำหนดลักษณะการใช้งานให้สอดคล้องกับงานที่จะนำไปใช้เองเป็นต้น แต่ในปัจจุบันความสามารถของโปรแกรมประเภทนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นมากมีการเพิ่มเครื่องมือ (Tool) ในการทำงานเฉพาะอย่างมากขึ้น หรือแม้แต่การนำคุณสมบัติทางโปรแกรมสำเร็จรูปหลายๆชนิดเข้ามา

รวมกันไว้ในชุดเดียวกัน (Package) ในลักษณะของโปรแกรมรวม (Integrated Software Package) เพื่อที่จะรองรับงานในประเภทต่างๆได้อย่างกว้างขวางขึ้น

- ซอฟต์แวร์สำหรับงานเฉพาะด้าน (Specific Propose software) เป็นโปรแกรมที่ถูกออกแบบมาเป็นการเฉพาะสำหรับรองรับงานประเภทใดประเภทหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น งานทางด้านวิศวกรรม (Engineering) งานทางด้านการออกแบบหรือสถาปัตยกรรม (Design or Architecture) งานทางด้านสุขภาพและสาธารณสุข (Public Health) งานการจัดการระบบโรงงาน (Manufacturing) รวมทั้งงานทางด้านการบริหารระบบบัญชี (Accounting) เป็นต้น

ข. ซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลง (Altered off-the-shelf software) เป็นโปรแกรมที่ถูกดัดแปลงหรือแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับกิจการ เนื่องจากบางครั้งโปรแกรมสำเร็จรูปไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้ อย่างเพียงพอ

ค. ซอฟต์แวร์ประยุกต์ที่ผู้ใช้พัฒนาขึ้นเอง หรือจ้างให้บริษัทผู้ผลิต และพัฒนาซอฟต์แวร์จัดทำขึ้น (Customer-built Software) เป็นโปรแกรมที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนามากกว่าประเภทอื่น รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการพัฒนา ก็จะมากขึ้นไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมประเภทนี้มักจัดทำขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โดยตรง

1.2 ประเภทของผู้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ควบคู่กัน แต่เนื่องจากคอมพิวเตอร์หนึ่งเครื่องสามารถใช้โปรแกรมได้มากมายหลากหลายประเภทขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ราคาของโปรแกรม และรายได้หรืองบประมาณของแต่ละองค์กร และประเด็นสำคัญที่เป็นลักษณะของโปรแกรมคอมพิวเตอร์คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์จะมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัยกับความต้องการใช้อยู่เป็นระยะๆ ซึ่งผู้ใช้งานก็ต้องพิจารณาโปรแกรมต่างๆก่อนจะตัดสินใจจัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้กับองค์กร

สำหรับผู้ใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น สามารถแยกพิจารณาออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1.2.1 กลุ่มผู้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ประเภทหน่วยธุรกิจ

ปัจจุบันหน่วยธุรกิจจำนวนมากได้นำคอมพิวเตอร์เข้ามาประยุกต์ใช้กับงานต่างๆ ซึ่งโดยทั่วไปความต้องการในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของธุรกิจจะขึ้นอยู่กับลักษณะ

งานและรูปแบบของงานที่จะนำคอมพิวเตอร์เข้ามาประยุกต์ใช้ ลำพังแต่โปรแกรมประยุกต์ที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดในลักษณะของโปรแกรมสำเร็จรูปอาจไม่สามารถตอบสนองกับลักษณะของงานที่ปฏิบัติได้จริง จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงโปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าวให้เหมาะสมกับระบบงานมากขึ้น ซึ่งหากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ดังกล่าวยังไม่สามารถปรับใช้กับงานได้เหมาะสมเพียงพอ หน่วยธุรกิจอาจจำเป็นต้องจัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ขึ้นมาใช้เอง หรือว่าจ้างบริษัทผลิตซอฟต์แวร์ (Software House) อีกทางหนึ่ง วัชนีพร เศรษฐสุลักโก (2543) ได้ยกตัวอย่างทางเลือกในการจัดหาโปรแกรมทางการบัญชี แสดงเปรียบเทียบกับองค์ประกอบต่างๆที่ควรพิจารณา ได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 : แสดงทางเลือกในการจัดหาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเปรียบเทียบกับองค์ประกอบต่างๆ

องค์ประกอบ	พัฒนาใช้เอง	จัดซื้อจากแหล่งภายนอก
คุณภาพของซอฟต์แวร์	สามารถมั่นใจในคุณภาพ	ต้องทำสัญญาเพื่อให้สามารถใช้งานได้ตามความต้องการ
การสนับสนุนในด้านการฝึกอบรมและบำรุงรักษา	ต้องฝึกอบรมการใช้งาน และบำรุงรักษาเอง	บริษัทผู้ขายโปรแกรมเป็นผู้ทำการฝึกอบรมการใช้งาน และบำรุงรักษา
พนักงานที่จ้างมาเขียนโปรแกรม	ต้องจ้างพนักงานมาเขียนโปรแกรม	ไม่ต้องจ้างพนักงานมาเขียนโปรแกรม
ความสามารถในการใช้งานของโปรแกรมได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้	ได้โปรแกรมตรงตามความต้องการ	ได้โปรแกรมตามระดับราคาที่ยืดหยุ่น โปรแกรมซึ่งผู้บริหารต้องตัดสินใจเลือกตามข้อเสนอของบริษัทผู้ขาย
ต้นทุน	ต้นทุนสูงและยากที่จะประมาณการตัวเลขต้นทุนไว้ล่วงหน้า	ต้นทุนต่ำ และสามารถประมาณการตัวเลขต้นทุนได้
ระยะเวลา	ใช้เวลาในการพัฒนานาน	เลือกซื้อได้ทันทีเมื่อต้องการ
ความสามารถในการเข้ากันได้กับระบบงาน	ออกแบบเพื่อให้เข้ากันได้กับระบบงานได้ดีที่สุด	ต้องเลือกประเภท และชนิดที่เข้ากันได้กับระบบงานให้ได้มากที่สุด
การจำหน่ายในท้องตลาด	เมื่อโปรแกรมชนิดที่ต้องการไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด	เมื่อโปรแกรมที่ต้องการมีจำหน่ายแพร่หลายในท้องตลาดและบริษัทผู้ขายสามารถจัดส่งมอบให้ตรงเวลารวมทั้งราคาอยู่ในระดับที่กิจการผู้ซื้อ มีงบประมาณเพียงพอที่จะจ่าย

จากที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่าปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ของหน่วยธุรกิจ คือ ปริมาณงานของหน่วยธุรกิจ ซึ่งแน่นอนว่าการนำคอมพิวเตอร์มาใช้นั้นคงไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับงานทั้งหมดทุกประเภทของหน่วยธุรกิจ อย่างไรก็ตาม งานด้านบัญชี งานจัดการเอกสาร และงานที่มีลักษณะเดียวกันที่ต้องทำซ้ำๆ อยู่เป็นประจำ งานที่ต้องการความเที่ยงตรงจับใจ งานเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำมาใช้ในลักษณะเครือข่าย (network) หรือการนำมาใช้ในลักษณะเครื่องเดียว (Stand Alone) ซึ่งจากความต้องการใช้งานด้านต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น ส่งผลให้หน่วยธุรกิจต่างๆ มีความต้องการโปรแกรมซึ่งใช้เฉพาะในงานส่วนต่างๆ มากขึ้น

1.2.2 กลุ่มผู้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นสถาบันที่ไม่ใช่หน่วยธุรกิจ

สำหรับผู้ใช้งานในกลุ่มนี้ ได้แก่ หน่วยงานในภาครัฐบาล สถาบันการศึกษา และบุคคลธรรมดาทั่วไป ทั้งนี้หน่วยงานในภาครัฐบาลและสถาบันการศึกษา ก็เช่นเดียวกับหน่วยธุรกิจที่มีความจำเป็นต้องจัดการกับงานในสำนักงาน งานระดับบุคคล ระบบงานจัดการฐานข้อมูล และระบบงานเอกสารต่างๆ ทำให้เกิดความต้องการใช้คอมพิวเตอร์ในหน่วยงานเหล่านี้ อย่างไรก็ตามการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในหน่วยงานเหล่านี้มักจะเป็นโปรแกรมที่มีมาให้พร้อมกับเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือโปรแกรมสาธารณะ (public domain software) หรือโปรแกรมที่หน่วยงานนั้นๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการพัฒนาขึ้นใช้ ทั้งนี้เนื่องจากระบบการจัดซื้อ และขั้นตอนต่างๆ ที่ค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อนกว่าหน่วยธุรกิจ การปรับตัวในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์จึงเป็นไปได้อย่างล่าช้ากว่าหน่วยธุรกิจ ขณะที่ความต้องการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลก็มีลักษณะใกล้เคียงกันมีการนำเอาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้สำหรับงานบุคคล เช่น โปรแกรมสำหรับจัดการงานเอกสาร โปรแกรมจัดการตารางเวลาดำเนินการ โปรแกรมช่วยในการคำนวณและงานบัญชีส่วนบุคคล รวมทั้งโปรแกรมที่ให้ความบันเทิงต่างๆ ด้วยซึ่งมักจะเป็นโปรแกรมที่มีมาให้พร้อมกับเครื่องคอมพิวเตอร์

1.3 อุตสาหกรรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในประเทศไทย

อุตสาหกรรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก โดยกลุ่มแรกได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูป (Package Software) ซึ่งรวมถึงโปรแกรมระบบปฏิบัติการ (Operating System : OS) , Utilities และ Application Software หรือ Development tool ต่างๆ กลุ่มที่สองได้แก่ Professional Service ซึ่งได้แก่ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยเฉพาะตาม

คำสั่ง (Customer Software) การบริการบำรุงรักษาระบบโปรแกรมจนถึงการฝึกอบรม และการให้คำปรึกษาด้านโปรแกรม

ในประเทศไทยอุตสาหกรรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กล่าวได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เริ่มต้นมาได้ไม่นานนัก เท่าที่ผ่านมามีการศึกษาที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์ค่อนข้างน้อย จนกระทั่งในปี 1992 การศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมโปรแกรมคอมพิวเตอร์เริ่มทำกันจริงจังมากขึ้นโดยสมาคมธุรกิจคอมพิวเตอร์ไทย (ATCI)

จากการสำรวจถึงแนวโน้มความต้องการโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของตลาดภายในประเทศ โดยคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ พบว่า ผู้ใช้คนไทยยังนิยมใช้โปรแกรมที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมไทย ที่สำคัญคือ ต้องเป็นโปรแกรมที่ทำงานด้วยภาษาไทย ถ้าจะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากต่างประเทศก็จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ในส่วนของโปรแกรมสำเร็จรูปของไทยนั้นตลาดที่รองรับโปรแกรมสำเร็จรูปเกือบทั้งหมดเป็นตลาดภายในประเทศ ซึ่งไม่คุ้มกับการลงทุนทำให้ไม่มีแรงจูงใจให้ทำการผลิตโปรแกรมสำเร็จรูปอย่างจริงจัง ฉะนั้นในปัจจุบันโปรแกรมสำเร็จรูปในเมืองไทยจึงมีทั้งโปรแกรมสำเร็จรูปที่ผลิตโดยคนไทยและโปรแกรมสำเร็จรูปที่เป็นสินค้าของต่างประเทศ โดยนำมาดัดแปลงเพื่อให้เข้ากับความต้องการของคนไทย เช่น การปรับปรุงทางด้านภาษาให้เป็นภาษาไทย เป็นต้น

2. โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเป็นสิ่งที่ต้องใช้ควบคู่กับเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในปัจจุบันมีมากมายหลากหลายยี่ห้อ ซึ่งต้องเลือกให้เหมาะสมกับกิจการ จึงจะขอกกล่าวถึงความสำคัญของคอมพิวเตอร์ในงานด้านบัญชี ความหมายและโครงสร้างการทำงานของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

2.1 ความสำคัญของคอมพิวเตอร์ในงานด้านบัญชี

คอมพิวเตอร์มีความสามารถในการจัดการกับข้อมูลต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้งานในหน่วยธุรกิจ หรือองค์กรต่างๆ จึงช่วยให้สามารถวางแผนทางธุรกิจได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ยังอาจนำคอมพิวเตอร์ไปใช้ในงานธุรการต่างๆ อาทิเช่น การจัดการเกี่ยวกับบุคลากร ระบบเงินเดือน การควบคุมพัสดุ การทำจดหมาย หรือรายงานต่างๆ เป็นต้น

สำหรับงานทางด้านบัญชีถือได้ว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างมากต่อกิจการหรือหน่วยธุรกิจ เนื่องจากข้อมูลทางการบัญชีเป็นผลลัพธ์ที่ได้มาจากการดำเนินงานของกิจการ

ดังนั้นถ้ากิจการไม่มีกรวางแผน หรือการควบคุมการจัดการทางการเงินและบัญชีที่ดีแล้ว กิจการอาจประสบความล้มเหลวในอนาคต ในการทำบัญชีในอดีตที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเป็นการทำงานตามขั้นตอนที่สืบทอดกันมาจากผู้ทำบัญชีคนก่อนๆ และใช้เวลาในการทำงานนาน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่อกิจการ นั่นคือ การขาดแคลนแรงงานในการทำบัญชี ความล่าช้าในขั้นตอนการทำบัญชี ความผิดพลาดที่เกิดจากผู้ทำบัญชี รวมถึงการเสียค่าใช้จ่ายมากมายในการทำบัญชี ปัญหาเหล่านี้จะหมดไปได้หากมีการศึกษาและนำระบบการทำบัญชีด้วยคอมพิวเตอร์มาใช้ นั่นหมายถึงการนำเครื่องจักรเข้ามาใช้งานเพื่อแบ่งเบาภาระการทำงานของพนักงานบัญชี รวมทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลกำไรของกิจการได้ด้วย

จากบทบาทของคอมพิวเตอร์ที่มีต่องานด้านบัญชี สามารถสรุปประโยชน์จากการใช้คอมพิวเตอร์ในงานด้านบัญชีได้ดังต่อไปนี้

1. ไม่ต้องใช้บุคคลจำนวนมาก ทำให้สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้
2. สามารถทำงานได้แม่นยำ รวดเร็ว และถูกต้อง ซึ่งช่วยให้สามารถประหยัดเวลาได้มาก
3. การแสดงรายงานต่างๆ ทำได้อย่างรวดเร็ว มีมาตรฐาน อ่านง่าย และมีความชัดเจน
4. การผ่านบัญชีทำได้โดยอัตโนมัติ และการแก้ไขข้อผิดพลาดใช้เวลา น้อย
5. สามารถเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังได้อย่างรวดเร็ว เป็นประโยชน์อย่างมากในการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร
6. สามารถกำหนดรหัสผ่านและการเข้าถึงข้อมูลได้ ทำให้เกิดความปลอดภัยต่อข้อมูลและความลับของกิจการไม่รั่วไหล

2.2 ความหมายและโครงสร้างการทำงานของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการบันทึกข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชี โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นิยมใช้โดยทั่วไปจะมีโครงสร้างการทำงาน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นโมดูล (Module) หรือระบบย่อย ดังนี้

1. ระบบบัญชีแยกประเภท (General Ledger) เป็นแก่นของระบบบัญชีทั้งหมด ซึ่งโดยปกติจะใช้งานระบบเดียว หรือใช้งานร่วมกับระบบงานอื่นๆก็ได้ ระบบบัญชีแยกประเภทนี้จะใช้ในการดูแลและควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจ เนื่องจากสามารถเห็นภาพรวมทางการเงินของธุรกิจทั้งระบบ

2. ระบบบัญชีลูกหนี้ (Accounts Receivable) เป็นระบบที่ช่วยในการบริหารเงินสดของธุรกิจ รวมทั้งการติดตามหนี้ และลูกหนี้ที่เลยกำหนดชำระ

3. ระบบบัญชีเจ้าหนี้ (Accounts Payable) เป็นเครื่องมือที่ช่วยบริหารการจ่ายชำระ และควบคุมค่าใช้จ่ายของธุรกิจ โดยทั่วไปจะสามารถค้นหา และเรียกดูประวัติข้อมูลของผู้ขายแต่ละรายได้

4. ระบบการจัดซื้อและวิเคราะห์การจัดซื้อ (Purchase Order / Analysis) เป็นระบบที่ช่วยให้คำแนะนำเพื่อความสะดวกในการจัดซื้อ ซึ่งจะช่วยให้การควบคุมสินค้าคงคลังดีขึ้น

5. ระบบสินค้าคงคลัง (Inventory Control) เป็นระบบที่ช่วยในการตรวจสอบยอดสินค้าต่างๆได้ในทันที

6. ระบบบัญชีเงินเดือน (Payroll System) เป็นระบบที่มีเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการคำนวณเงินเดือน ค่าล่วงเวลา รายได้ต่างๆของพนักงาน และภาษี ซึ่งจะช่วยลดเวลา และลดความผิดพลาดในการทำงาน นอกจากนี้อาจมีระบบในการเตรียมรายงานที่จำเป็นต้องใช้ในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เช่นกรมสรรพากร หรือธนาคารด้วย

7. ระบบวิเคราะห์การขาย (Sales Analysis System) เป็นระบบที่ช่วยในการจัดเก็บ และนำเสนอประวัติการขายสินค้า เพื่อช่วยในการวิเคราะห์การขาย และการวางแผนการตลาด

8. ระบบควบคุมเช็ค และเงินฝากธนาคาร (Cheque Control) เป็นระบบที่ใช้ในการควบคุมการรับ หรือจ่ายเช็ค รวมถึงการควบคุมเงินฝากในธนาคารด้วย

9. ระบบการจัดจำหน่าย (Order Entry) เป็นระบบที่ใช้ในการบันทึกการขาย การออกไปส่งสินค้า และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการขาย

10. ระบบรักษาความปลอดภัย (Security Management System) เป็นระบบที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมการทำงานของระบบบัญชีให้มีความรัดกุมและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุม

อย่างไรก็ดี โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีแต่ละอย่างมักจะมีคุณสมบัติ โครงสร้างการทำงาน และระบบย่อยแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับผู้ผลิตและพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีแต่ละราย ซึ่งอาจจะมีจำนวนระบบย่อยมาก หรือน้อยกว่าที่กล่าวข้างต้นก็ได้ นอกจากนี้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีแต่ละอย่าง อาจมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์การใช้งานของผู้ใช้ และลักษณะของกิจการที่นำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีดังกล่าวไปใช้งาน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล โรงแรม เป็นต้น

2.3 ลักษณะของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่กำหนดโดยกรมสรรพากร

กรมสรรพากรได้เห็นความสำคัญของคุณสมบัติของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีการผลิต และใช้อยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นกรมสรรพากรจึงได้ออกประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 89) เรื่อง กำหนดแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการจัดทำรายงาน การลงรายการในรายงาน การเก็บใบกำกับภาษีและเอกสารหลักฐานอื่นที่ใช้ประกอบการลงรายการ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งประสงค์จะลงรายการในรายงานภาษีขาย รายงานภาษีซื้อ รายงานสินค้าวัตถุดิบ และรายงานมูลค่าของฐานภาษี โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ต้องให้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้ เพื่อต้องการให้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในประเทศไทยมีคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด

การพิจารณาว่าผู้ประกอบการรายใดเข้าข่ายตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 89) หรือไม่ มีเงื่อนไขดังต่อไปนี้ (ชลิต พุ่มโพธิ์สุวรรณ, 2542: 46)

1. ผู้ประกอบการจะไม่เข้าข่ายตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 89) ก็ต่อเมื่อ ผู้ประกอบการรายนั้นยังจัดทำรายงานทางบัญชีด้วยมือ ได้แก่ รายงานภาษีขาย รายงานภาษีซื้อ รายงานสินค้าและวัตถุดิบ และรายงานมูลค่าของฐานภาษี โดยไม่ยอมใช้ระบบคอมพิวเตอร์ และการจัดทำรายงานดังกล่าวจะต้องเขียนด้วยหมึก หรือพิมพ์ดีด หรือดีพิมพ์

2. ผู้ประกอบการจะเข้าข่ายตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 89) ก็ต่อเมื่อ ผู้ประกอบการรายนั้นจัดทำ รายงานภาษีขาย รายงานภาษีซื้อ รายงานสินค้าและวัตถุดิบ และรายงานมูลค่าของฐานภาษี โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมทางการบัญชีที่ใช้จะต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตามประกาศทันทีและการจัดทำรายงานข้างต้น ถ้าจัดทำด้วยคอมพิวเตอร์ต้องจัดทำทุกรายงานจะจัดทำรายงาน บางตัวด้วยมือบางตัวด้วยคอมพิวเตอร์ไม่ได้ ซึ่งถือว่าไม่ตรงตามคุณสมบัติของโปรแกรมทางการบัญชีของกรมสรรพากร

มาตรฐานโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 89) สามารถแบ่งประเภทของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีออกได้ 4

* ดูเพิ่มเติมภาคผนวก ข

ชนิด คือ ชนิด ก. ชนิด ข. ชนิด ค. และ ชนิด ง. โดยสามารถสรุปได้ว่า โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีชนิด ก. เป็นคุณสมบัติของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีแยกประเภท และระบบรักษาความปลอดภัยเท่านั้น ชนิด ข. มีคุณสมบัติเหมือนโปรแกรมชนิด ก. และมีการใช้งานระบบงานเพิ่มเติมบางระบบด้วยคอมพิวเตอร์ เช่น ระบบขาย ระบบพัสดุ ฯลฯ ซึ่งการบันทึกบัญชีนั้นต้องสามารถโอนเข้าระบบบัญชีแยกประเภทได้โดยตรง และแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้ ชนิด ค. มีคุณสมบัติเหมือนโปรแกรมชนิด ก. และมีการใช้ระบบงานทุกระบบด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งบันทึกเข้าระบบบัญชีแยกประเภทโดยอัตโนมัติ และแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้ และสุดท้ายชนิด ง. มีคุณสมบัติเหมือนโปรแกรมชนิด ค. โดยเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นรหัสซึ่งแจ้งไว้กับกรมสรรพากร เพื่อให้สามารถผ่านระบบรักษาความปลอดภัยได้

สำหรับซอฟต์แวร์แฮกส์ หรือบริษัทผู้พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี นอกจากจะมีหน้าที่เขียนโปรแกรมให้ตรงตามประกาศแล้ว ยังมีหน้าที่ในการขอรหัสเลขที่จากกรมสรรพากร (เลขรหัส 4 ตัว) และทำให้เลขรหัสนั้นแสดงผลบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ตามข้อกำหนด นอกจากนี้ยังต้องทำทะเบียนบันทึกไว้ว่าได้มีการขายโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีให้แก่องค์กรใด และใช้เลขที่อะไร เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตามแก้ไขต่อไปโดยกรมสรรพากร ซึ่งหากกรมสรรพากรพบโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีไม่ถูกต้องตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากรก็จะติดต่อไปยังซอฟต์แวร์แฮกส์เพื่อให้แก้ไขโปรแกรมดังกล่าว รวมทั้งตรวจสอบลูกค้าอื่นๆที่ใช้โปรแกรมดังกล่าวด้วย

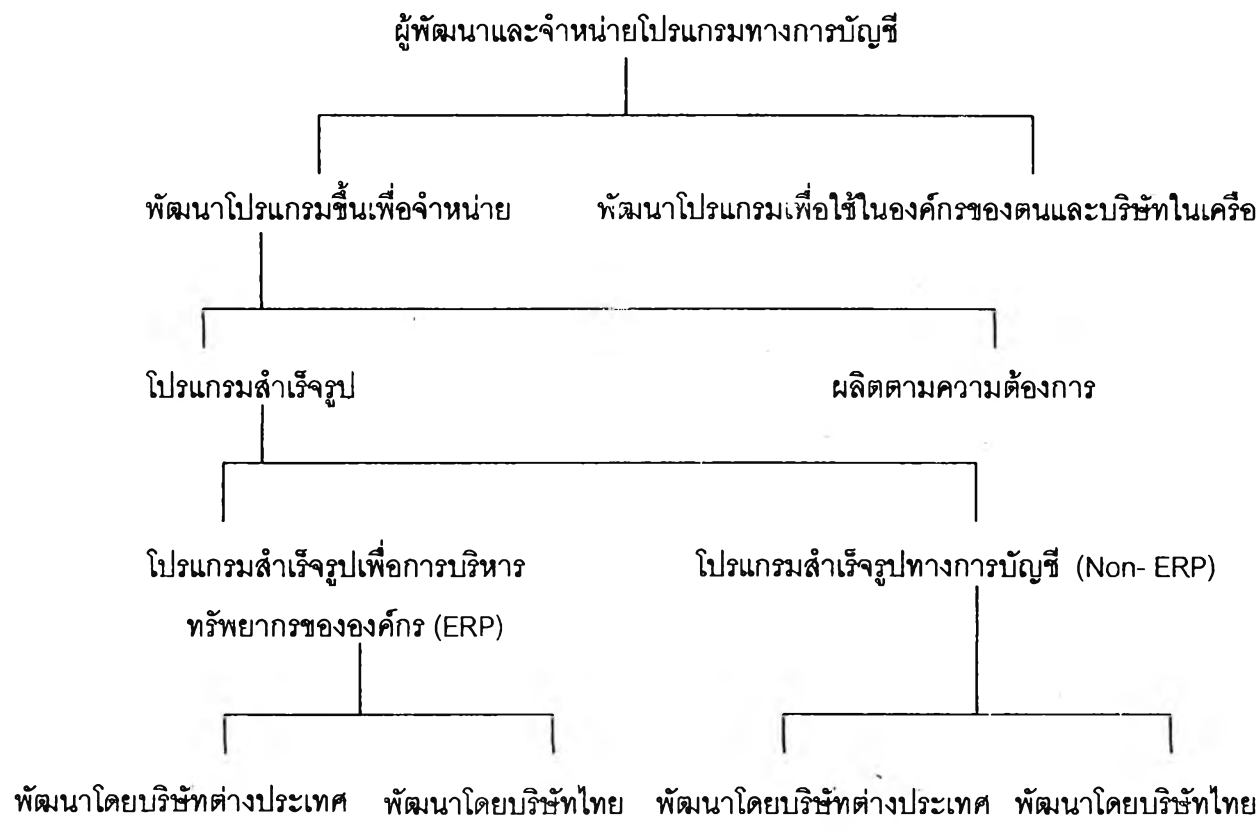
การที่กรมสรรพากรได้ทำการแบ่งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีออกเป็น 4 ชนิดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความสะดวกในการตรวจสอบบริษัทซึ่งได้นำโปรแกรมดังกล่าวไปใช้ เนื่องจากโปรแกรมแต่ละประเภทจะมีระบบงานแตกต่างกัน ดังนั้นในการตรวจสอบจึงจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสำหรับโปรแกรมบัญชีแต่ละชนิด

2.4 อุตสาหกรรมโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี (Accounting Software) เป็นโปรแกรมประยุกต์ (Application Software) ประเภทหนึ่งที่มีการใช้งานกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน หรือองค์กรใดๆก็ตามงานทางด้านบัญชีถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดงานหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันกิจกรรมขององค์กรต่างๆมีปริมาณมากขึ้น ซับซ้อนมากขึ้น ต้องการความเที่ยงตรงมากขึ้น และที่สำคัญคือต้องสามารถทำการตรวจสอบได้โดยง่าย ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีผู้ใช้งานโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเป็นจำนวนมาก และมีผู้ประกอบการที่พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมากเช่นกัน ซึ่งมีทั้งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ผลิตและพัฒนาโดยคนไทย และโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นำเข้า

จากต่างประเทศ โดยได้แสดงรายละเอียดโครงสร้างประเภทของผู้พัฒนาและจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ได้ดังแผนภาพ 2.1 (ดัดแปลงจากชลิต พุ่มโพธิ์สุวรรณ, 2542 : 48)

แผนภาพ 2.1 : แสดงโครงสร้างประเภทของผู้พัฒนาและจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

จากโครงสร้างประเภทของผู้พัฒนาและจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีข้างต้น ได้มีการแบ่งประเภทของโปรแกรมสำเร็จรูปไว้ 2 ประเภทใหญ่ คือ

1. โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร (ERP)
2. โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี (Non-ERP)

ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีทั้ง 2 ประเภทดังกล่าวยังสามารถแบ่งย่อยตามแหล่งการผลิตได้อีก 2 แหล่ง คือ

- ก. พัฒนาโดยบริษัทไทย
- ข. พัฒนาโดยบริษัทต่างประเทศ

2.5 โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร (ERP)

โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรในกลุ่มนี้สามารถทำงานได้อย่างกว้างขวาง รวมถึงงานที่มีโครงสร้างการทำงานซับซ้อน โดยนอกจากระบบงานบัญชีแล้วยังครอบคลุมระบบงานต่างในองค์กรด้วย เช่น โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรที่มีการใช้งานในโรงงานอุตสาหกรรมจะมีทั้งระบบงานทางด้านบัญชี (Accounting) ระบบงานสำหรับระบบการผลิต (Manufacturing Control System) ที่ใช้ในการควบคุมวางแผนการผลิต ระบบงานทางด้านการจัดจำหน่าย (Distribution Control System) และระบบงานทางด้านคลังสินค้า (Warehouse) เป็นต้น ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปที่มีการใช้งานในโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะรู้จักกันในนามของโปรแกรม MRPII (Manufacturing Resource Planning System) มากกว่าที่จะรู้จักในลักษณะของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีอย่างเดียวเท่านั้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากการแข่งขันประกอบกับการพัฒนาในด้านผลิตภัณฑ์อย่างไม่หยุดยั้ง ในปัจจุบันจึงได้มีการพัฒนาโปรแกรมในกลุ่มนี้จาก MRPII เป็น ERP (Enterprise Resource Planning System) โดยที่โปรแกรมสำเร็จรูป ERP นั้นจะสามารถใช้งานได้กว้างขวางมากกว่า MRP II โดยเฉพาะงานทางด้านบัญชี และการเงิน ในปัจจุบันบริษัทที่พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปกลุ่มนี้ต่างพยายามพัฒนาโปรแกรมของตนให้ก้าวไปสู่ระดับ ERP เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการใช้งาน นอกจากระบบงานสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรยังสามารถรองรับงานด้านอื่นๆด้วย เช่นระบบงานสำหรับงานโรงพยาบาล ระบบงานสำหรับงานโรงแรม และการท่องเที่ยว ซึ่งระบบงานทางด้านบัญชีเป็นเพียงระบบงานหนึ่งของโปรแกรมเหล่านี้เท่านั้น โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรในกลุ่มนี้ที่เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น Forma ERP, SAP และ ORACLE เป็นต้น

ลักษณะของโซลูชัน ERP ที่ควรนำมาใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ERP ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต้องคำนึงถึงความแตกต่างกับกิจการขนาดใหญ่ที่มีกระบวนการทำงานที่ยุ่งยากและซับซ้อนกว่า เป้าหมายหลักของการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ERP ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็คือ การรวมเอากระบวนการทำงานต่าง ๆ ในบริษัทมาไว้บนระบบเดียวอย่างคุ้มทุน

MRP เป็นเทคนิคในการจัดการที่สามารถหารายการวัสดุที่ต้องใช้ในการผลิตสินค้าสำเร็จรูปตามแผนการผลิตหลักที่ได้วางไว้ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และมีการพัฒนาต่อจนกระทั่งเป็น MRPII ซึ่ง MRPII เป็นระบบที่สามารถส่งข้อมูลทุกชนิดที่ระบบบัญชีต้องการให้แก่ระบบบัญชีได้ (อิทธิ ฤทธิสาร-ภรณ์

โซลูชัน ERP ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบันคือ SAP ซึ่งมีความสามารถในการจัดการระบบงานต่างๆของบริษัทได้เป็นอย่างดี แต่อาจจะไม่คุ้มนักหากคิดในแง่ด้านผลตอบแทนจากการลงทุนใช้ SAP เนื่องจากมีราคาสูงมาก และต้องการระบบที่มีสเปกสูง

สรุปแล้วโซลูชัน ERP ที่เหมาะสมกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมควรจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต การบริหารการเงิน การบัญชี และการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการให้ผลตอบแทนกับบริษัทในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร (โปรแกรมสำเร็จรูป ERP)

โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการจัดการและวางแผนการใช้ทรัพยากรต่างๆขององค์กร โดยเป็นระบบที่เชื่อมโยงระบบงานต่างๆขององค์กรเข้าด้วยกัน ตั้งแต่ระบบงานทางด้านบัญชีและการเงิน ระบบบริหารการผลิต รวมถึงระบบการจัดจำหน่ายขององค์กร ซึ่งจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรสามารถสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรได้ดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลต่างๆของบริษัท เนื่องจากหน่วยงานต่างๆภายในบริษัทสามารถเชื่อมโยงเข้าในระบบเดียวกัน ทำให้แต่ละฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลต่างๆได้อย่างสะดวกไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล เครื่องจักร หรือแม้กระทั่งวัตถุดิบ ซึ่งจะช่วยให้บริษัทย่นระยะเวลาในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ และข้อมูลดังกล่าวยังเป็นประโยชน์กับการวางแผนในระยะยาวของบริษัทอีกด้วย
2. ช่วยปรับปรุงระบบงาน และประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการใช้เวลาได้อย่างคุ้มค่ามากขึ้น เนื่องจากข้อมูลต่างได้มีอยู่อย่างถูกต้อง สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทำให้พนักงานประหยัดเวลาในการทำงาน และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. เพิ่มความสามารถในการควบคุมกระบวนการต่างๆของบริษัท เนื่องจากสามารถตรวจสอบความก้าวหน้าของการทำงานต่างๆภายในบริษัทผ่านระบบเดียวกัน โดยเข้าถึงข้อมูลต่างๆที่เหมือนกันทั้งหมด ไม่ว่าจะใช้โปรแกรมอะไรเข้าไปดูข้อมูล ทำให้บริษัทประหยัดเวลาในการทำงานและตอบสนองต่อตลาดได้อย่างทันท่วงทีส่งผลต่ออัตราผลตอบแทนของบริษัทในที่สุด
4. เป็นการรวบรวมการใช้งานของโปรแกรมต่างๆที่บริษัทใช้อยู่ให้ใช้ได้สะดวกมากขึ้น โดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรนี้จะรวมการใช้งานของโปรแกรมต่างๆเข้ามาอยู่ในหน้าจอการทำงานเดียวกัน ซึ่งสร้างความสะดวกให้กับผู้ใช้งานเป็นอย่างมาก

5. ปรับปรุงระบบบริหารการเงิน โดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร (ERP) สามารถเข้าไปช่วยในการบริหารใบสั่งสินค้า เจ้าหนี้ และลูกหนี้การค้าได้เป็นอย่างดี ทำให้การบริหารเงินสดของบริษัทมีสภาพคล่องซึ่งเป็นการง่ายต่อการบริหารงบประมาณของบริษัท

2.6 โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี (Non-ERP)

โปรแกรมในกลุ่มนี้เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ใช้เฉพาะส่วนงานด้านบัญชี โดยในโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non-ERP นี้ จะประกอบไปด้วย ระบบงานบัญชีย่อย (Modules) เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีเจ้าหนี้ บัญชีแยกประเภท บัญชีซื้อ บัญชีขาย เป็นต้น ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non-ERP นี้ไม่ว่าจะเป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยคนไทย หรือเป็นโปรแกรมที่นำเข้ามาจากต่างประเทศส่วนใหญ่จะสามารถแยกขายเป็นระบบงานย่อย (Module) โดยขึ้นอยู่กับความต้องการใช้งานของผู้ซื้อว่าต้องการระบบงานใดบ้าง

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non-ERP ส่วนใหญ่จะมีโครงสร้างการทำงาน หรือระบบงานไม่ซับซ้อนมากนัก ดังนั้นราคาของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในกลุ่มนี้จึงมีราคาไม่สูงมาก ประกอบกับผู้ประกอบการของคนไทยสามารถพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีดังกล่าวขึ้นเองได้ แต่โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศก็มีผู้นิยมใช้อยู่ ซึ่งราคาของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้นจะมีราคาที่สูงกว่าบริษัทที่ผลิตโดยคนไทย

สำหรับข้อจำกัดของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีคือ เมื่อผู้ใช้ได้ซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีไปแล้วนั้น บริษัทผู้พัฒนาโปรแกรมจะไม่มีบริการให้ความช่วยเหลือในการวางระบบและการนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้งานที่บริษัทลูกค้า แต่อาจจะให้ความช่วยเหลือในรูปของการให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเท่านั้น เนื่องจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเหล่านี้ขั้นตอนในการติดตั้งและใช้งานมักจะไม่ยุ่งยากซับซ้อนมากนัก ซึ่งผู้ซื้อสามารถศึกษาได้เองจากคู่มือที่บริษัทผู้พัฒนาให้ไว้

ความสามารถพิเศษอื่นๆ

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non-ERP นอกจากระบบงานข้างต้น ผู้ผลิตและพัฒนาโปรแกรมยังมีการพัฒนาความสามารถพิเศษอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มความสามารถในการใช้งาน โดยเพิ่มในส่วนความสามารถในการใช้งานร่วมกับโปรแกรมตัวอื่นๆ หรือระบบต่างๆ ได้ เช่น สามารถส่งข้อมูลไปยังโปรแกรม Microsoft Excel ได้ สามารถรับข้อมูลจากเครื่องอ่านบาร์โค้ดได้ เป็นต้น นอกจากนี้ได้มีการเพิ่มในส่วนของการระบบรักษาความปลอดภัยอีกด้วย

2.7 ประเภทของผู้ซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

จากความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการแข่งขันด้านธุรกิจของผู้ประกอบการในธุรกิจต่างๆ ทำให้ผู้บริหารต้องการสารสนเทศที่มีประโยชน์ รวดเร็วทันเวลา และถูกต้องแม่นยำมากขึ้นโดยเฉพาะงานทางด้านบัญชีซึ่งถือเป็นงานที่สำคัญขององค์กร ดังนั้นการนำคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้จึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งลักษณะของธุรกิจแต่ละประเภทก็ต้องการโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่แตกต่างกัน

สำหรับโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร (โปรแกรมสำเร็จรูป ERP) กลุ่มผู้ซื้อได้แก่ บริษัทจำกัด หรือองค์กรที่มีขนาดใหญ่ ที่มีระบบงานต่างๆค่อนข้างซับซ้อน หรือมีข้อมูลต่างๆเป็นจำนวนมาก

ส่วนโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non-ERP กลุ่มผู้ซื้อได้แก่ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้ประกอบการรายเล็ก และรวมถึงบุคคลธรรมดาทั่วไปด้วย ซึ่งความต้องการโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีแต่ละชนิดนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการ และความเหมาะสมของแต่ละกิจการ

อย่างไรก็ดี มีผู้ซื้อบางส่วนที่ไม่ซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีจำหน่ายมาใช้งาน เนื่องจากอาจเห็นว่าโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีดังกล่าวไม่สามารถรองรับระบบงาน หรือไม่สามารถเข้ากันได้กับระบบงานในองค์กรของตน ซึ่งลูกค้าในกลุ่มนี้ก็จะทำการจ้างซอฟต์แวร์เฮ้าส์ (Software House) ให้พัฒนาโปรแกรมทางการบัญชีขึ้นตามความต้องการของตน เพื่อให้ได้โปรแกรมทางการบัญชีที่ตรงกับลักษณะการทำงาน หรือระบบงานขององค์กรนั้นๆ

2.8 ทางเลือกในการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

ทางเลือกในการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในประเทศไทย สามารถแยกพิจารณาออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

2.8.1 โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร (โปรแกรมสำเร็จรูป ERP)

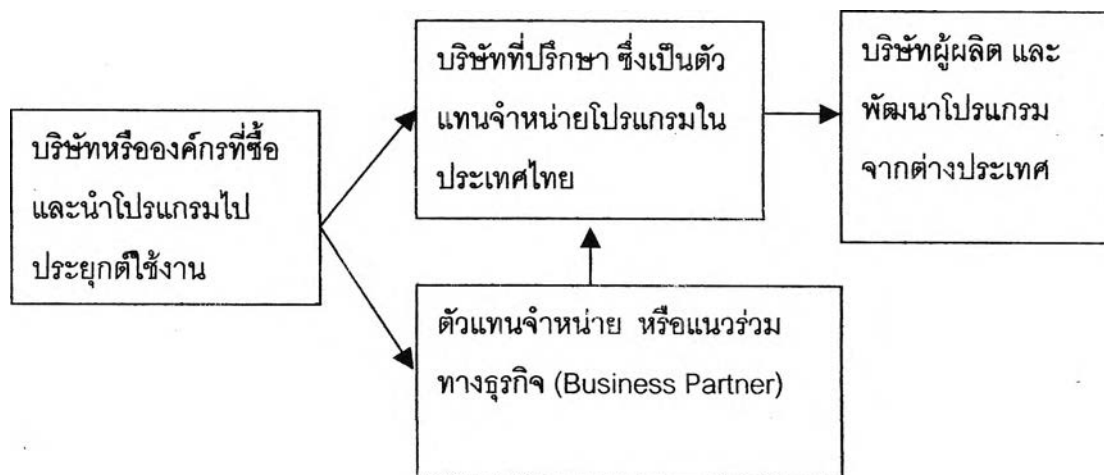
โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร สามารถแบ่งแนวทางการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรโดยใช้แหล่งที่มาของโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร ออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

ก. โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรที่นำเข้า
จากต่างประเทศ

โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรที่นำเข้า
จากต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีราคาสูง สำหรับโปรแกรมสำเร็จรูปประเภทนี้ บริษัทที่เป็นผู้ผลิต
โปรแกรมจากต่างประเทศจะทำการติดต่อ และแต่งตั้งบริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศไทย โดย
ให้เป็นตัวแทนจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปและให้คำปรึกษา โดยส่วนใหญ่จะแต่งตั้งตัวแทน
จำหน่ายเพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งบริษัทที่ปรึกษาซึ่งนำโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหาร
ทรัพยากรขององค์กรจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายเหล่านี้ ก็จะทำหน้าที่ในการวางแผนทั้งด้าน
การตลาด และการจัดจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปเหล่านี้ต่อไป อย่างไรก็ตาม บริษัทที่ปรึกษาซึ่งเป็น
ตัวแทนจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปบางบริษัทจะมีการใช้วิธีการจัดจำหน่ายโปรแกรมผ่านทาง
บริษัทที่เป็นแนวร่วมทางธุรกิจ (Business Partner) หรือ ผู้แทนจำหน่ายด้วย

การนำโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรไป
ประยุกต์ใช้กับระบบงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพต้องได้รับความช่วยเหลือ และสนับสนุนจาก
ทีมงานที่ปรึกษาของบริษัทผู้จำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร เนื่อง
จากโปรแกรมสำเร็จรูปประเภทนี้จะมีโครงสร้างในการทำงาน หรือการวางระบบที่ค่อนข้างซับซ้อน
และส่วนใหญ่จะมีระบบงานอื่นๆรวมอยู่ด้วย เช่น ระบบงานผลิต (Manufacturing) ระบบงานจัด
จำหน่าย (Distribution) เป็นต้น ซึ่งการที่ผู้ซื้อจะสามารถนำโปรแกรมสำเร็จรูปดังกล่าวไปใช้งาน
ได้หรือไม่ หรือใช้งานได้เหมาะสมกับองค์กรเพียงใดนั้น จะต้องมีการปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อ
มูลซึ่งกันและกันระหว่างผู้ซื้อและผู้จำหน่าย จากสาเหตุดังกล่าว ในการติดต่อซื้อขายโปรแกรม
สำเร็จรูปทางการบัญชีประเภทนี้ส่วนใหญ่จึงใช้วิธีการติดต่อโดยตรงระหว่างผู้ซื้อและผู้จำหน่าย
โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทั่วไปผู้จำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กร
จะรับวางระบบในลักษณะเบ็ดเสร็จคือ เป็นผู้ดูแลทั้งในส่วนของคอมพิวเตอร์หรือระบบที่ใช้
โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรที่จะนำมาประยุกต์ใช้งานกับองค์กร รวมถึง
ถึงการแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีดังกล่าวให้เหมาะสมกับระบบงานขององค์กร
นั้นๆด้วย สำหรับผู้ซื้อส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของบริษัทจำกัด หรือองค์กรต่างๆ ซึ่งสามารถนำมา
สรุปได้ดังแผนภาพที่ 2.2

แผนภาพที่ 2.2 : แสดงทางเลือกในการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหาร
ทรัพยากรขององค์กร (โปรแกรมสำเร็จรูป ERP) จากต่างประเทศ

จากภาพสามารถสรุปได้ว่า ผู้ซื้อสามารถซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหาร
ทรัพยากรขององค์กร (โปรแกรมสำเร็จรูป ERP) จากต่างประเทศได้ 2 ทาง คือ ทางแรก ซื้อจาก
บริษัทที่ปรึกษาซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรใน
ประเทศไทย และทางเลือกที่สอง คือ ซื้อจากตัวแทนจำหน่ายหรือแนวร่วมทางธุรกิจ (Business
Partner)

ข. โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรที่ผลิตและ
พัฒนาขึ้นเองโดยคนไทย

สำหรับโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรที่
ผลิตและพัฒนาขึ้นเองโดยคนไทย โดยทั่วไปจะมีราคาต่ำกว่าโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหาร
ทรัพยากรขององค์กรที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยผู้ซื้อสามารถซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหาร
ทรัพยากรขององค์กรที่ผลิตและพัฒนาขึ้นเองโดยคนไทยได้ 2 ทาง นั่นคือ ทางแรก ซื้อจาก
บริษัทผู้ผลิต และพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริหารทรัพยากรขององค์กรโดยตรง ทางที่สอง
ซื้อจากตัวแทนจำหน่าย หรือแนวร่วมทางธุรกิจ

2.8.2 โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non-ERP

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non-ERP สามารถแบ่งแนวทางการ
เลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีโดยใช้แหล่งที่มาของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี
ออกได้เป็น 2 ส่วน คือ

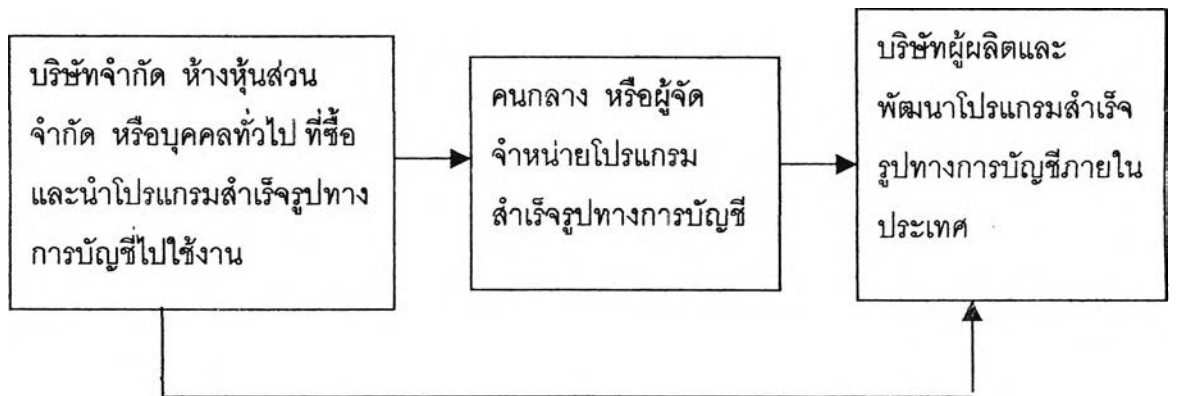
ก. โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ

สำหรับโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศนี้ จะมีราคาที่สูงกว่าโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ผลิตและพัฒนาโดยคนไทย โดยสามารถซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีประเภทนี้ได้จากตัวแทนจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในประเทศไทย

ข. โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ผลิต และพัฒนาขึ้นเองโดยคนไทย

สำหรับราคาของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีประเภทนี้ส่วนใหญ่ราคาจะไม่แพง เนื่องจากโครงสร้างการทำงานของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีไม่ซับซ้อน และสามารถใช้งานได้ง่าย โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้ทางด้านบัญชีอยู่แล้ว จะสามารถเรียนรู้การใช้งานเองจากการอ่านคู่มือวิธีการใช้งานที่มีมากับโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีดังกล่าว โดยปกติทางบริษัทที่ผลิตจะมีการจัดอบรมวิธีการใช้งานเบื้องต้นสำหรับผู้ซื้อโปรแกรมดังกล่าวไปใช้งาน ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการอบรมในระยะเวลาสั้นๆ ดังนั้นผู้ที่ต้องการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีประเภทนี้ไปใช้งาน สามารถหาซื้อได้ 2 ทาง คือ ทางแรก ซื้อจากบริษัทผู้ผลิต และพัฒนาโปรแกรมภายในประเทศ และทางที่สอง ซื้อจากคนกลางหรือผู้จัดจำหน่าย โดยผู้ซื้อโปรแกรมนี้ไปใช้งานส่วนใหญ่ ได้แก่ บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือบุคคลทั่วไป เป็นต้น จากแนวทางการเลือกซื้อสามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ 2.3

แผนภาพที่ 2.3 : แสดงทางเลือกในการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non – ERP ที่ผลิตและพัฒนาโดยคนไทย

จากแผนภาพที่ 2.3 แสดงให้เห็นถึงแนวทางการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ผลิตและพัฒนาโดยคนไทย โดยสามารถหาซื้อได้จาก 2 ทาง คือ จากบริษัทผู้ผลิตโดยตรง และซื้อจากคนกลางหรือผู้จัดจำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

2.9 ความแตกต่างระหว่างโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของไทยกับของต่างประเทศ

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีการใช้งานอยู่โดยทั่วไปในปัจจุบัน มีทั้งในส่วนที่เป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีซึ่งนำเข้ามาจากต่างประเทศ และโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่พัฒนาขึ้นเองโดยคนไทย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีทั้ง 2 กลุ่มนี้ จะมีลักษณะโครงสร้างในการทำงานหลักๆ คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่พัฒนาโดยคนไทยส่วนใหญ่จะมีระบบงานซึ่งพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถใช้งานได้สอดคล้องกับวัฒนธรรม และกฎหมายของประเทศไทย โดยจะไม่พบระบบงานดังกล่าวในโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ (ชลิต พุมโพธิ์สุวรรณ 2542: 57 – 58) ซึ่งระบบดังกล่าว ได้แก่

1. ระบบภาษีหัก ณ ที่จ่าย (Withholding Tax) ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีจากต่างประเทศมักจะหักภาษีในช่วงสิ้นปีเท่านั้น
2. รายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะต้องเป็นไปตามรูปแบบที่กรมสรรพากรกำหนด นอกจากนี้การคิดภาษีมูลค่าเพิ่มในส่วนของการบริการ (Service) ก็มีความแตกต่างกัน คือ โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีจากต่างประเทศนั้น ภาษีมูลค่าเพิ่มจะคิดเมื่อมีการบริการเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นในการตั้งหนี้จึงจะรวมภาษีมูลค่าเพิ่มไปด้วย ส่วนในกรณีของไทยนั้นในการตั้งหนี้จะไม่คิดภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีการคิดภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อมีการรับและจ่ายเงินแล้ว
3. ระบบบัญชีพิเศษ และบัญชีคุมสินค้า (Stock Card) ตามข้อกำหนดของประเทศไทย กำหนดให้บริษัทต้องทำการปรับข้อมูลสินค้าคงคลังให้เป็นปัจจุบัน แสดงยอดยกมา และยอดคงเหลือหลังจากเกิดรายการภายใน 3 วัน ดังนั้นผู้ผลิตและพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของไทยจึงมีการพัฒนาระบบนี้ขึ้น
4. ระบบเงินทดรองจ่าย / เงินสดย่อย ซึ่งพบในโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่พัฒนาขึ้นโดยคนไทยเท่านั้น

2.10 ลักษณะของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เหมาะสมกับเมืองไทย

ปัจจุบันจะเห็นว่าโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมีมากมายหลายตัวให้เลือกใช้อย่างหลากหลายโปรแกรม โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีแต่ละตัวก็มีความสามารถที่เหมือนกันบ้าง แตกต่างกันไปบ้าง และรองรับธุรกิจที่แตกต่างกันไป ซึ่งผู้ประกอบการที่ต้องการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีก็ต้องพิจารณาว่า โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีตัวใดเหมาะสม

กับธุรกิจของตนเอง รองรับการได้จริง ช่วยลดความซับซ้อนของการทำงาน เก็บข้อมูลได้ครบถ้วน และช่วยให้ได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านบัญชี และการเงินได้รวดเร็วขึ้น เพื่อใช้ในการบริหารองค์กรและตัดสินใจได้อย่างแม่นยำ โดยลักษณะของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เหมาะสมกับเมืองไทย ควรมีลักษณะเบื้องต้นดังนี้ (กองบรรณาธิการ. IT SOFT. DECEMBER 1998 : 66 – 69 , JANUARY 1999 : 64 – 67 , FEBRUARY 1999 : 61 –64)

1. ใช้งานง่าย

1.1 โปรแกรมบัญชีที่เลือกใช้ควรมีลักษณะที่จำลองภาพใบสำคัญลงบัญชีเข้ามาได้ และมี Interface การทำงานที่เรียกว่า Simplified Multi-Document Interface คือ ในขณะที่ผู้ใช้งานกำลังบันทึกเอกสารประเภทใด หน้าจอการทำงานก็ควรมีรูปแบบของเอกสารประเภทนั้นด้วย

1.2 โปรแกรมบัญชีที่นำมาใช้ควรเก็บเอกสารต้นตอของรายการได้ครบถ้วน เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานต่างๆได้ครบทุกประเภท และนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลที่ละเอียดได้

1.3 โปรแกรมบัญชีควรมีการกำหนดโครงสร้างผังองค์กรที่ชัดเจน ยืดหยุ่น และครบถ้วนเพียงพอต่อการใช้งาน

1.4 โปรแกรมบัญชีควรมีความสามารถในการแก้ไขรหัส และชื่อของฐานข้อมูลทุกฐานข้อมูลได้

1.5 โปรแกรมบัญชีควรมีความสามารถในการใช้งานได้ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

2. โปรแกรมบัญชีสามารถพิมพ์รายงานได้ถูกต้อง และครบถ้วนตามข้อกำหนดของกรมสรรพากร

2.1 สามารถพิมพ์รายงานภาษีซื้อได้ รวมทั้งพิมพ์รายงานสรุปรายงานภาษีซื้อแยกเป็นสาขาได้ ซึ่งประกอบด้วย รายงานภาษีซื้อยื่นเพิ่มเติม รายงานภาษีซื้อขอคืนได้ รายงานภาษีซื้อขอคืนไม่ได้ และรายงานภาษีซื้อเฉลี่ยคืน

2.2 สามารถพิมพ์รายงานภาษีขายได้ และจัดทำแยกเป็นสาขาได้

2.3 สามารถรองรับ เรื่องภาษีหัก ณ ที่จ่ายได้

2.4 มีระบบสินทรัพย์และค่าเสื่อมราคาที่เข้ากับกระบวนการทำบัญชีอย่างแท้จริงเพื่อส่งสรรพากรได้

2.5 สามารถออกรายงานสต็อกการ์ด รายงานสินค้าคงเหลือส่งกรมสรรพากร โดยโปรแกรมบัญชีควรมีความสามารถดังนี้

ได้

2.5.1 โปรแกรมบัญชีควรมีการเก็บข้อมูลและคำนวณต้นทุน

2.5.2 โปรแกรมบัญชีควรสามารถเรียกดูรายงานย้อนวันที่ได้

2.5.3 กรณีทำบัญชีคุมสินค้าแบบเข้าก่อนออกก่อน (FIFO)

โปรแกรมบัญชีต้องสามารถตัดราคาต้นทุนสินค้า (lot) ราคาย้อนหลังได้ไม่จำกัด

2.6 สามารถเพิ่มประเภทภาษีเองได้ เพื่อป้องกันกรณีกรมสรรพากรปรับเปลี่ยนภาษี

3. สามารถทำรายงานเงินสดย่อยได้

ในบางครั้งองค์กรต่างๆได้รับใบกำกับภาษีมาหลายใบ แต่มีความต้องการชำระเป็นเช็คเพียงใบเดียว และลงบัญชีใน Voucher เพียงใบเดียวซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการลงบัญชีโปรแกรมบัญชีจึงต้องสามารถลงบัญชี 1 Voucher ต่อใบกำกับภาษีหลายๆใบได้ และมีอีกหลายประเด็นที่ต้องใช้พิจารณาประกอบด้วย ได้แก่

3.1 วันที่ใบกำกับภาษีกับวันที่ใน Voucher ต้องสามารถลงเป็นคนละวันที่กันได้ เพราะในบางครั้งใบกำกับภาษีที่ได้รับมาบางทีอาจจะรวบรวมได้ครบอาจจะได้ไม่ตรงกับวันที่ใบกำกับภาษีทำให้ต้องลงบัญชีย้อนหลัง ดังนั้นวันที่ใบกำกับภาษีกับวันที่ใน Voucher จึงเป็นคนละวันที่กัน

3.2 โปรแกรมบัญชีต้องรองรับเรื่องการทำภาษีซื้อยื่นเพิ่มเติมได้ อาจจะเพราะการตกหล่นในการรวบรวมเอกสาร หรือได้รับเอกสารล่าช้าทำให้ต้องยื่นเพิ่มเติมในเดือนอื่น

3.3 กรณีใบกำกับภาษีของผู้จำหน่าย (เจ้าหนี้) ซึ่งมีการซื้อขายเพียงครั้งเดียวและมีการบันทึกเป็นเจ้าหนี้รายย่อยจะต้องสามารถกำหนดรายละเอียดในรายงานภาษีเองได้

3.4 ในการบันทึกบัญชีที่หน้า Voucher ต้องสามารถบันทึกคำอธิบายรายการของแต่ละบัญชีเป็นอิสระกันได้

4. ต้องรองรับเอกสารประเภทงานบริการได้

เรื่องนี้บางองค์กรอาจมองข้ามไป เพราะเห็นว่าองค์กรของตนเป็นธุรกิจซื้อมา-ขายไป แต่จริงๆแล้วองค์กรแต่ละที่คงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับเอกสารบางใบเป็น Invoice ธุรกิจงานบริการเข้ามา และเพื่อให้ได้ยอดหนี้ของเจ้าหนี้ที่ถูกต้องจึงต้องมีการบันทึกบัญชีซื้อไม่ถึงกำหนด และเมื่อมีการรับใบเสร็จรับเงินงานบริการ (ใบเสร็จรับ

เงิน / ใบกำกับภาษี) โปรแกรมบัญชีที่ดีควรกลับบัญชีภาษีซื้อไม่ถึงกำหนดเข้าสู่บัญชีภาษีซื้อให้อัตโนมัติ

5. สามารถให้ส่วนลดหลายชั้นได้

ในการซื้อวัตถุดิบจากผู้ผลิต หรือ การขายสินค้าให้ลูกค้า รูปแบบการซื้อขายของเมืองไทยมักจะมีการให้ส่วนลดหลายครั้ง ในการออกใบกำกับภาษี 1 ใบ ดังนั้นโปรแกรมบัญชีจึงต้องสามารถคีย์ส่วนลดเป็นชั้นๆได้ เพื่อให้ทราบจำนวนส่วนลดที่ได้รับในแต่ละลำดับได้อย่างถูกต้อง

6. สามารถระบุชื่อเจ้าหน้าที่ที่แจ้งหนี้ตามใบกำกับภาษีเป็นคนละชื่อกันได้

เรื่องนี้ถือเป็นเรื่องปกติสำหรับธุรกิจที่มีการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า เนื่องจากบริษัท Shipping ซึ่งเป็นบริษัทที่ติดต่อ และจัดการเรื่องการนำเข้า และส่งออกสินค้าให้กับบริษัทผู้จ้าง บริษัท Shipping จะมีการจ่ายเงินล่วงหน้าให้กับบริษัทที่ได้ติดต่อแทนบริษัทผู้จ้างไปก่อน โดยจะได้รับใบกำกับภาษีเหล่านี้มาเรียกเก็บเงินกับบริษัทผู้จ้างอีกที ซึ่งทำให้ชื่อเจ้าหน้าที่แจ้งหนี้กับชื่อในใบกำกับภาษีเป็นคนละชื่อกัน ซึ่งถ้าหากโปรแกรมบัญชีไม่สามารถทำเรื่องนี้ได้ก็ไม่สามารถทำรายงานภาษีส่งกรมสรรพากรได้

7. ควรเป็นระบบที่รองรับการจ่ายชำระหนี้ด้วยเอกสารธนาคารต่างๆที่ใช้ในเมืองไทยได้ ไม่ว่าจะเป็นเช็ครับ เช็คจ่าย การโอนเงินอัตโนมัติ บัตรเครดิต รวมไปถึงธนาณัติ

8. สามารถกำหนดรอบระยะเวลาบัญชีได้ตามจริง

9. สามารถรองรับเรื่องการทำเจ้าหน้าที่รายย่อยได้ เป็นต้น

3. ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยิ่ง อีกทั้งมีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาความแออัดจากการเติบโตของสังคมเมือง การกระจายความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

เมื่อกล่าวถึง SMEs ในอดีตที่ผ่านมา ศัพท์นี้อาจไม่เป็นที่คุ้นเคยของบุคคลทั่วไปมากนัก ถึงแม้ว่า SMEs จะมีบทบาทในสังคมธุรกิจมาตั้งแต่อดีต แต่กลับเพิ่งเริ่มมีความโดดเด่น และเป็นที่รู้จักของคนไทยหลังจากประเทศประสบกับภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงนับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ซึ่งส่งผลให้ผู้ประกอบการทุกขนาดไม่สามารถที่จะดำเนินการทางธุรกิจต่อไปได้

เป็นจำนวนมาก ภาครัฐและภาคเอกชนจึงเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) เพื่อเป็นทางแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ

3.1 ความหมายของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

คำว่า "วิสาหกิจ" หรือ "Enterprise" มีความหมายครอบคลุมกลุ่มประเภทกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ การผลิต (Manufacturing Sector) การค้า (Trading Sector) และการบริการ (Service Sector) ส่วนคำว่า "วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม" หรือ SMEs ย่อมาจาก Small and Medium Enterprises

ตามกฎหมายกระทรวงอุตสาหกรรม ณ วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2545 การกำหนดขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เกณฑ์ของการกำหนดจากจำนวนการจ้างงาน หรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรไม่รวมที่ดิน โดยให้ถือจำนวนการจ้างงานหรือมูลค่าสินทรัพย์ถาวรที่น้อยกว่าเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาขนาดของวิสาหกิจ ซึ่งหลักเกณฑ์ทั้งสองดังกล่าวได้จำแนกตามลักษณะวิสาหกิจดังแสดงไว้ในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 : แสดงเกณฑ์การกำหนดขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ลักษณะวิสาหกิจ	จำนวนการจ้างงาน (คน)		จำนวนสินทรัพย์ถาวร (ล้านบาท)	
	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง	ขนาดย่อม	ขนาดกลาง
กิจการผลิตสินค้า	ไม่เกิน 50	51 - 200	ไม่เกิน 50	เกินกว่า 50 -200
กิจการค้าส่ง	ไม่เกิน 25	26 - 50	ไม่เกิน 50	เกินกว่า 50 -100
กิจการค้าปลีก	ไม่เกิน 15	16 - 30	ไม่เกิน 30	เกินกว่า 30 - 60
กิจการให้บริการ	ไม่เกิน 50	51 - 200	ไม่เกิน 50	เกินกว่า 50 -200

ที่มา : กฎกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง กำหนดจำนวนการจ้างงาน และมูลค่าสินทรัพย์ถาวรของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2545 ณ วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2545

สถานการณ์ และแนวโน้ม ของ SMEs ไทย

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ครอบคลุมประเภทกิจการ 3 กลุ่ม ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาเฉพาะภาคการผลิต ดังนั้นรายละเอียดทั้งหมดจึงเป็นเฉพาะภาคการผลิตเท่านั้น

โครงสร้างของธุรกิจภาคการผลิต

ในปี 2542 สถานประกอบการ SMEs ภาคการผลิต รวมทั้งประเทศมีจำนวน 99,568 ราย ซึ่งจำนวนสถานประกอบการดังกล่าวในปี 2542 ประกอบไปด้วยสถานประกอบการขนาดกลางจำนวน 4,057 ราย และขนาดย่อมจำนวน 95,511 ราย และเมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวตามขนาดของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการ SMEs มีอัตราการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 3.3 ต่อปี

ในส่วนของกระจายของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามพื้นที่ ปรากฏว่า ในปี 2542 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถานประกอบการ SMEs ภาคการผลิตตั้งอยู่มากที่สุด จำนวน 41,112 ราย อันดับรองลงมาเป็นกรุงเทพมหานครจำนวน 18,480 ราย (ร้อยละ 18.6) และภาคเหนือจำนวน 13,875 ราย ตามลำดับ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า SMEs ภาคการผลิตจะมีการขยายตัวมากที่สุดในเขตปริมณฑลและกรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 : แสดงจำนวนสถานประกอบการภาคการผลิตของธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม

	จำนวน (ราย) ปี 2537	จำนวน (ราย) ปี 2542	ขยายตัวต่อปี (ร้อยละ)
ทั่วประเทศ	84,541	99,568	3.3
กรุงเทพมหานคร	13,688	18,480	6.2
ปริมณฑล	4,884	7,453	8.8
กลาง	8,818	10,756	4.1
ตะวันออกเฉียงเหนือ	39,164	41,112	3.1
เหนือ	11,910	13,875	1.0
ใต้	6,077	7,893	5.4

ที่มา: รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมปี 2544 สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

บทบาทของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจไทย

สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2544) ได้แสดงบทบาทที่สำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจไทยในหลายด้านได้แก่

1. เป็นวิสาหกิจที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจไทยในแง่การจ้างงาน
2. เป็นจุดกำเนิดของผู้ที่จะสนใจลงทุนเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ เนื่องจากกิจการขนาดกลางและขนาดย่อมใช้เงินลงทุนไม่สูง และมีความเสี่ยงน้อยกว่าการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่
3. เป็นแหล่ง หรือโรงเรียนฝึกอาชีพของบรรดาแรงงานประเภทต่างๆ ซึ่งสามารถฝึกฝนเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงานจริง
4. ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับกิจการขนาดใหญ่ หรือกิจการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ในรูปการรับช่วงการผลิต หรือเป็นแหล่งรับซื้อวัตถุดิบจากภาคการเกษตร เป็นต้น
5. เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ครอบคลุมแทบทุกวิสาหกิจ ทั้งภาคการผลิต ภาคการค้าส่ง – ค้าปลีก และภาคการบริการ
6. เป็นวิสาหกิจที่สนับสนุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เพราะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคการผลิตจะช่วยผลิตสินค้าขั้นกลาง (Intermediate Goods) เพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานขนาดใหญ่
7. เป็นวิสาหกิจที่เพิ่มมูลค่าให้วัตถุดิบในประเทศ เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรในประเทศเป็นหลัก
8. มีส่วนสร้างรายได้ให้ประเทศโดยเฉพาะจากภาคการผลิตเพื่อการส่งออก
9. ป้องกันการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมช่วยให้เกิดการแข่งขันในการดำเนินธุรกิจ และการแข่งขันที่เป็นธรรมซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

ความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมไทยนั้น อยู่ที่การเป็นกิจการที่สร้างมูลค่าแก่ระบบเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ทั้งในแง่ของการสร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่ม และสร้างรายได้ ในบทบาทที่หลากหลายเป็นได้ทั้งผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้า และผู้ให้บริการ นับเป็นผู้ประกอบการที่ทำหน้าที่ทั้งในด้านการสร้างสรรค์ และอำนวยความสะดวกต่อธุรกรรมทางเศรษฐกิจ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างมาก ผู้ประกอบการให้ความสนใจกับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปเข้ามา

ประยุกต์กับองค์กรมากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น ด้านบัญชี, ด้านการผลิต เป็นต้น

3.2 เทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป กับธุรกิจ SMEs

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นธุรกิจที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบัน ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือ การปรับตัวของธุรกิจในการนำเอาเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปเข้ามาประยุกต์ใช้ในงานด้านต่างๆของธุรกิจ

ในปัจจุบันต้นทุนของเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากการแข่งขันกันพัฒนาเทคโนโลยีเหล่านี้มากขึ้น ประกอบกับการประยุกต์ใช้ชุดคำสั่ง หรือโปรแกรมสำเร็จรูปก็สามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวก จึงทำให้ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ความสนใจต่อการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้มากยิ่งขึ้น ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานหลายด้าน เช่น ด้านการบัญชีและการเงิน ด้านการตลาด ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านสำนักงาน เป็นต้น โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทหนึ่งที่น่าสนใจคือ โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี (Accounting Software Package)

3.3 โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีกับธุรกิจ SMEs

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในปัจจุบัน ได้ถูกออกแบบโดยรวมเอาทุกขั้นตอนในวงจรบัญชีไว้ในโปรแกรมเดียวกัน เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้ที่ไม่ต้องซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปหลายโปรแกรม และช่วยให้ข้อมูลของแต่ละขั้นตอนในวงจรบัญชีสามารถเชื่อมต่อกันได้ทำให้ข้อมูลที่มีอยู่ได้รับการอัปเดตอยู่ตลอดเวลา

การทำงานโดยทั่วไปของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือ โปรแกรมจะทำการประมวลผลรายการบัญชีทุกรายการ ทั้งรายการที่มีผลกระทบต่อสมุดรายวันทั่วไป และสมุดรายวันเฉพาะ โปรแกรมจะถูกออกแบบให้ทำงานเป็นระบบ (Module) โดยแต่ละระบบ (Module) จะทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้รับตามหน้าที่ของระบบ (Module) นั้นๆที่ถูกออกแบบมา นอกจากนี้แต่ละระบบ (Module) จะทำงานเชื่อมต่อกันตลอดเวลา ตัวอย่างของระบบที่เราจะพบได้ในโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมีดังต่อไปนี้ ระบบแยกประเภททั่วไป ระบบลูกหนี้ ระบบสินค้าคงคลัง ระบบเงินเดือน ฯลฯ ทุกๆระบบ (Module) เหล่านี้จะทำงานไปตามวงจร (Accounting Transaction Cycles) โดยการทำการรายการต่างๆในแต่ละระบบซึ่งเชื่อมต่อกันและจะไปปรับข้อมูลที่ระบบแยกประเภททั่วไปให้เป็นปัจจุบัน

ด้วย โดยสามารถทำการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันได้ทั้งแบบแบทช์ (batch) หรือแบบเรียลไทม์ (real-time)

3.4 ลักษณะของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ธุรกิจ SMEs เลือกซื้อ

ลักษณะโดยทั่วไปของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีซึ่งธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะพิจารณาเลือกซื้อเข้ามาใช้ในกิจการ (ชยาภรณ์ ธรรมโกวิท 2544 : 50) คือ

1. เป็นโปรแกรมที่ใช้ได้ทั้งระบบเกณฑ์คงค้าง และเกณฑ์เงินสด
2. สามารถรองรับการทำงานได้หลายบริษัท
3. มีตัวอย่างผังบัญชี
4. รองรับรายการรายวันที่เกิดขึ้นบ่อยได้
5. การวิเคราะห์งบประมาณ
6. การ update บัญชีได้ทั้งแบบ batch หรือ real-time
7. มีรูปแบบงบการเงินที่ผู้ใช้กำหนดได้
8. มีข้อมูลการบริการและผลิตภัณฑ์
9. สามารถพิมพ์เช็คได้
10. ออกรายงานแบบกราฟฟิกได้
11. มีการวิเคราะห์อัตราส่วน
12. มีการทำ audit trail
13. มีความสามารถในการจัดทำงบประมาณ
14. เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้
15. ผ่านการทดสอบปัญหา Y2K เป็นต้น

การประมวลผลแบบแบทช์ (Batch Processing) คือ การประมวลผลที่ต้องมีการรวบรวมข้อมูลไว้ระยะเวลาหนึ่งเมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้วจึงนำไปประมวลผลต่อไป การประมวลผลแบบนี้จึงเรียกว่า ระบบออฟไลน์ (Off-line System)

การประมวลผลแบบเรียลไทม์ (Real-time Processing) คือ การประมวลผลที่สามารถทำได้ทันทีไม่ต้องรอรวบรวมข้อมูลการประมวลผลแบบนี้จึงเรียกว่า ระบบออนไลน์ (On-line System) (อาทิมา เป็นัญญา-นนท์ 2543: 14)

อย่างไรก็ตามการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเข้ามาใช้ในธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ผู้ประกอบการควรทำการศึกษาโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีให้ละเอียด และ ระมัดระวังที่สุด เพื่อให้แน่ใจว่าโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้นเหมาะสมกับธุรกิจของตน และการลงทุนในโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้นต้องคำนึงถึงราคาที่เหมาะสมสำหรับ โปรแกรมที่ต้องการด้วย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถรวบรวมวรรณกรรมได้ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี
2. ผลจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

Basile, Papa and Johnston (2002) ได้เสนอแนะว่า โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมาก และการนำโปรแกรมไปปรับใช้ก็เป็นสิ่งที่ง่าย ซึ่งลูกค้าที่ต้องการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีจะให้ความสำคัญกับการซื้อในครั้งแรก และผลหลังการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้น ในการตัดสินใจเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้น บริษัทต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ อาทิเช่น ขนาดของบริษัท ขอบเขตของความต้องการใช้งาน (ใช้ทั้งองค์กร หรือใช้เฉพาะบางส่วนงาน) ลักษณะของธุรกิจ และทักษะการใช้งานของพนักงานบัญชีของบริษัท เป็นต้น

Mattingly (2001) ได้เสนอแนะว่า ในการตัดสินใจเลือกซื้อโปรแกรมบัญชี หรือโปรแกรม ERP นั้น บริษัทควรต้องพิจารณาถึงขนาดองค์กร รายได้ของบริษัท ลักษณะของธุรกิจและต้องทราบระบบบัญชีที่บริษัทใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นอย่างดี เพื่อให้การเลือกซื้อโปรแกรมบัญชีได้อย่างเหมาะสมกับองค์กร

Gambin and Siegel (1997) ได้แนะนำการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีว่า นักบัญชีควรพิจารณาถึงปัจจัยดังนี้ ลักษณะและความสามารถของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ความสามารถเข้ากันได้กับระบบงานของบริษัท ความง่ายต่อการใช้งาน ด้านราคาของโปรแกรม ชื่อเสียงของบริษัทผู้ผลิตโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ลักษณะของธุรกิจของกิจการในปัจจุบัน เป็นต้น ซึ่งงานหลักของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีคือ ทำหน้าที่เป็นคำสั่งในการบันทึก และผ่านรายการบัญชีแยกประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นงานที่เกิดขึ้นเป็นปกติในงานด้านบัญชี ซึ่งงบการเงินที่ได้ออกมาจากการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้นจะสามารถทำได้เร็วขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของบริษัท

Clark (1994) ได้เสนอแนะว่าการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ดังนั้นเมื่อต้องมีการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในธุรกิจ ควรจะต้องพิจารณา ขนาดของบริษัท การเติบโตของธุรกิจในอนาคต ราคา ลักษณะของธุรกิจของบริษัท ลักษณะของรายงานจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี เช่นเดียวกับปี 1993 Clark ได้กล่าวว่า การเลือกโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีขึ้นอยู่กับขนาดขององค์กรในปัจจุบัน พื้นฐานการใช้งานของผู้ใช้ ความต้องการในการปฏิบัติงานและความสามารถในการ upgrade โปรแกรมในอนาคต

จรรยา ธนบุญสมบัติ (2543) ได้ทำการศึกษาคุนสมบัติของซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูปกรณีศึกษา Quick Books Pro. โดยการเข้าร่วมสัมมนาสาธิตการใช้งาน และสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของซอฟต์แวร์บัญชี Quick Books Pro. ของบริษัทเน็ตเวิร์ค แอ็ดไวเซอร์ ทีมจำกัด ซึ่งเป็นบริษัทผู้จำหน่ายซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูป จากการสอบถามคุณสมบัติของซอฟต์แวร์บัญชี QuickBooks Pro. สามารถสรุปคุณสมบัติที่สำคัญของระบบต่างๆได้ดังนี้ (จรรยา 2543: 60-61)

1. ใช้งานง่าย
2. สามารถใช้ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. ตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลได้ง่าย การเรียกดูข้อมูลที่บันทึกเข้าสู่ระบบเป็นหน้าจอดีเดียวกับการบันทึกรายการ
4. มีระบบการกำหนดสิทธิการใช้งานเป็นรายบุคคล โดยแบ่งสิทธิการใช้งานเป็น 2 ระดับ แต่กำหนดได้เพียง 2 ชื่อของผู้ใช้ระบบงาน (User Name) เท่านั้น
5. มีการรับประกันการใช้งาน 1 ปี
6. สามารถสร้างผังบัญชีได้ไม่จำกัด หมายถึงว่าเมื่อกิจการต้องการขยายงานในอนาคต ซอฟต์แวร์มีฟังก์ชันที่สามารถรองรับงานที่เพิ่มขึ้นได้
7. รองรับการบันทึกจำนวนเงินได้ถึง 99 ล้านบาท
8. สามารถสร้างรายการที่เกิดขึ้นประจำเพื่อลดเวลาบันทึกและความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

9. ระบบขาย QuickBooks Pro ไม่มีใบสั่งขายแต่จะบันทึกรายการขายเพื่อตั้งลูกหนี้ทันที ซึ่งเพียงพอกับธุรกิจขนาดเล็ก และระบบขายยังมีรายการเพื่อการวิเคราะห์การขายได้หลายรูปแบบ

10. ระบบบัญชีลูกหนี้ และการรับเงิน QuickBooks Pro ไม่มีฟิลด์รหัสลูกหนี้ซึ่งยากต่อการควบคุมในระยะยาว แต่มีระบบการกำหนดและตรวจสอบวงเงินสินเชื่อที่ให้ได้

11. ระบบซื้อ QuickBooks Pro สามารถจัดทำใบสั่งซื้อได้ แต่ต้องกำหนดเลขที่ใบสั่งซื้อเอง ไม่มีระบบการอนุมัติเอกสาร ไม่มีระบบการป้องกันการเรียกดูข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดซื้อจากหน่วยงานอื่น

12. ระบบบัญชีเจ้าหนี้และการจ่ายเงิน QuickBooks Pro มีข้อจำกัดในระบบเจ้าหนี้เนื่องจากพิมพ์ได้เพียงแค่รูปแบบมาตรฐานเท่านั้นซึ่งไม่ตรงกับรูปแบบเช็คของธนาคารต่างๆ ในประเทศไทย และจัดพิมพ์หนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายไม่ได้

13. ระบบสินค้าคงคลัง QuickBooks Pro มีข้อจำกัดในระบบสินค้าคงคลัง กล่าวคือไม่สามารถบันทึกบัญชีสินค้าได้ทั้งแบบ Periodic และ Perpetual

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการสอบถามผู้จำหน่ายซอฟต์แวร์ (ไม่ได้ระบุจำนวนคนในการสอบถาม) และการทดลองใช้งานอย่างกว้างๆ เท่านั้น

ชลิต พุ่มโพธิ์สุวรรณ (2542) ศึกษาการแข่งขันของตลาดซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในประเทศไทย : กรณีศึกษาซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูป ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามไปยังบริษัทผู้พัฒนาและจำหน่ายซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูป จำนวน 61 บริษัท โดยแบ่งเป็นผู้พัฒนาและจำหน่ายซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูปโครงการขนาดใหญ่ซึ่งมีอยู่ 24 ราย และผู้พัฒนาและจำหน่ายซอฟต์แวร์บัญชีโครงการขนาดเล็กมีอยู่ 37 ราย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูปโครงการขนาดใหญ่ นั้น เป็นซอฟต์แวร์ที่จัดจำหน่ายให้กับผู้ใช้งานที่เป็นลักษณะขององค์กรหรือบริษัท ซึ่งโดยทั่วไปซอฟต์แวร์ประเภทนี้มักจะเป็นซอฟต์แวร์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ มีราคาแพง ผู้ใช้งานไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ในแง่ของระบบงานมักจะมีการพัฒนาเพิ่มเติมระบบงานบางอย่างซึ่งเหมาะสมกับธุรกิจเฉพาะประเภทเข้าไปในซอฟต์แวร์ เช่น ระบบบริหารการผลิต ระบบควบคุมการจำหน่าย เป็นต้น สำหรับซอฟต์แวร์บัญชีสำเร็จรูปโครงการขนาดเล็กนั้น เป็นซอฟต์แวร์ที่จัดจำหน่ายให้กับผู้ใช้งานโดยทั่วไป และมักจะมีโครงสร้างการทำงานที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ซึ่งผู้ใช้งานสามารถศึกษาวิธีการใช้งานจากคู่มือได้เอง นอกจากการส่งแบบสอบถามข้างต้น ได้มีการสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน และผู้จำหน่ายซอฟต์แวร์สำเร็จรูป (ไม่ได้ระบุจำนวนคน) ในการเลือกซื้อซอฟต์แวร์ระบบใดระบบหนึ่งมาใช้งาน พบว่า ผู้ซื้อจะ

พิจารณารายละเอียดต่างๆดังต่อไปนี้ ราคาของซอฟต์แวร์ ระดับรายได้หรืองบประมาณของผู้ซื้อ ความสามารถในการรองรับงานของซอฟต์แวร์ ความเข้ากันได้ของซอฟต์แวร์กับโครงสร้างหรือระบบงานเดิมขององค์กร ชื่อเสียงของซอฟต์แวร์ และจำนวนผู้ใช้งาน ชื่อเสียงของบริษัทและทีมงานผู้ให้บริการ และ การบริการหลังการขาย เป็นต้น

วรรณิ เตโชโยธิน (2541) เสนอแนะปัจจัยที่ควรคำนึงในการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี : แนวทางปฏิบัติ พบว่า ก่อนที่จะซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีจากบริษัทใดก็ตาม ผู้ซื้อควรจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบโดยคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ตรงตามข้อกำหนดของกฎหมาย การเลือกโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีผู้ซื้อควรเลือกโปรแกรมที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพากร เช่น ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มฉบับที่ 63 ที่กำหนดคุณสมบัติของโปรแกรมบัญชีที่เป็นที่ยอมรับของกรมสรรพากร

2. ความยืดหยุ่นของรายงาน โปรแกรมสำเร็จรูปจะมีลักษณะของรายงาน 2 ลักษณะ คือ 1. ไม่อนุญาตให้กิจการจัดทำรายงานที่นอกเหนือจากที่กำหนดมาจากผู้ขาย 2. ผู้ใช้หรือกิจการสามารถออกรายงานได้เอง กิจการจึงต้องพิจารณาว่ากิจการต้องการรายงานที่มีรูปแบบ และเนื้อหาอย่างไร

3. ความสะดวกในการใช้งาน กิจการควรเลือกซื้อโปรแกรมที่ง่ายต่อการใช้งาน หน้าจอการทำงานมีระบบช่วยเหลือ และมีคู่มือการปฏิบัติงานที่ดีครบถ้วน

4. ความเร็วในการประมวลผล วิธีหนึ่งที่จะช่วยในการพิจารณาเรื่องความเร็วในการประมวลผลคือ เตรียมตัวอย่างรายการค้าที่เกิดขึ้นจริง และขอให้เจ้าหน้าที่ของบริษัทผู้ขายโปรแกรมสาธิตการใช้งาน และการประมวลผล

5. ตรงตามความต้องการของกิจการ ปัจจัยข้อนี้ สามารถพิจารณาได้ในประเด็นย่อยดังนี้

5.1 ลักษณะของกิจการ ควรเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจการ โดยในการเลือกซื้อควรขอชมการสาธิตการใช้งานของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

5.2 ภาษีมูลค่าเพิ่ม ควรพิจารณาว่ากิจการของผู้ซื้ออยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ หรือได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม การปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มผู้ใช้โปรแกรมสามารถปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มได้เองหรือไม่หากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในอนาคต การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มโปรแกรมอนุญาตให้กำหนดราคาสินค้าโดยยังไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

หรือเป็นราคาที่รวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว ซึ่งถ้าโปรแกรมอนุญาตทำได้ทั้ง 2 แบบ ก็นับเป็นข้อดีในเรื่องของความยืดหยุ่น

5.3 การซื้อสินค้า ควรพิจารณาในเรื่องของการออกไปสั่งซื้อ การจ่ายเงินชำระหนี้บางส่วน การจ่ายเงินเกินจากยอดหนี้ และกรณีที่เกิดการได้รับส่วนลด หรือต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย โดยพิจารณาว่าโปรแกรมบัญชี สามารถทำรายการเหล่านี้ได้หรือไม่

5.4 การขายสินค้า ควรพิจารณาเรื่องของการออกไปกำกับภาษีขาย การบันทึกบัญชีกรณีเก็บเงินมัดจำค่าสินค้าโดยในการซื้อต้องพิจารณาว่าโปรแกรมสามารถรองรับรายการเหล่านี้ได้

5.5 สินค้าคงคลัง การเลือกซื้อผู้ซื้อต้องสอบถามว่า โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีสามารถรองรับการคำนวณต้นทุนสินค้าได้อย่างไรบ้าง เช่น เข้าก่อน-ออกก่อน ถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก เข้าหลัง-ออกก่อน เพื่อให้ได้โปรแกรมบัญชีที่เหมาะสมกับกิจการ

6. การเชื่อมโยงกับโปรแกรมการทำงานอื่น กิจการควรเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่สามารถเชื่อมโยงกับโปรแกรมการทำงานอื่นๆ เช่น การบริหารงานบุคคล การคำนวณเงินเดือน การบริหารทรัพย์สิน เพื่อความสะดวกในการทำงานมากขึ้น

7. ปริมาณงานที่รองรับได้ ผู้ซื้อต้องพิจารณาปริมาณงานที่สามารถรองรับได้ ควรให้มากกว่าปริมาณงานปกติพอสมควร

8. ความปลอดภัยของข้อมูล โปรแกรมบัญชีที่ดีควรกำหนดลำดับขั้นของการเข้าถึงข้อมูลเป็นหลายระดับ โดยทั่วไปโปรแกรมบัญชีจะกำหนดการเข้าทำงานในโปรแกรมเป็นระดับ บางระดับอาจทำได้เพียงการบันทึกข้อมูลอย่างเดียวห้ามทำการแก้ไข บางระดับทำได้ทุกรายการ เป็นต้น นอกจากนี้ ความปลอดภัยยังรวมถึงระบบการสำรองข้อมูลที่มีประสิทธิภาพด้วย

9. บริการหลังการขาย กิจการควรเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีทีมงานคอยช่วยเหลือ และตอบปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นปัจจัยที่ผู้ซื้อโปรแกรมบัญชีต้องการ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้ซื้อหลายคนพบในการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี คือทุกโปรแกรมมีลักษณะที่กิจการต้องการแต่ไม่ทั้งหมด แต่ละโปรแกรมมีข้อดี ข้อเสียต่างกัน สิ่งที่ควรทำในการตัดสินใจเลือกซื้อโปรแกรม คือการจัดลำดับความสำคัญ เช่น บางลักษณะถือเป็นหัวใจสำคัญที่ขาดไม่ได้ ลักษณะบางอย่างของโปรแกรมช่วยในการทำงานสะดวกขึ้นแต่ไม่จำเป็น หลังจากนั้นทำการเปรียบเทียบเพื่อตัดสินใจขั้นสุดท้าย สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ เมื่อเลือกโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีได้แล้วควรทำการศึกษาให้ละเอียดถึงความสามารถและขอบเขตการทำงานของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี เพื่อให้เกิดการใช้งานเต็มประสิทธิภาพของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้น

Bagranoff and Simkin (1992) ได้แนะนำว่าการเลือกโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเป็นสิ่งที่สำคัญ และเนื่องจากในปัจจุบันมีโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมากมายหลากหลายโปรแกรม ดังนั้นในการตัดสินใจเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีใดๆก็ตาม ควรจะต้องคำนึงถึงจุดแข็ง และจุดอ่อนของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เราสนใจจะเลือกซื้อ โดยขั้นตอนในการเลือกโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้งานนั้นสามารถทำได้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ต้องพิจารณาถึงลักษณะของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่บริษัทต้องการ โดยต้องดูควบคู่กับความเหมาะสมของลักษณะองค์กร และโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีนั้นต้องสามารถทำงานร่วมกับระบบบัญชีที่มีอยู่ในปัจจุบันขององค์กรได้ ขั้นตอนที่ 2 คือ ทำการเลือกโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เหมาะสมที่สุดกับองค์กร แต่ก่อนที่บริษัทจะทำการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้นั้นต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย เช่น ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นตามมาหลังจากการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการติดตั้ง และการดำเนินงานของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ค่ารับบริการขอคำปรึกษาของบริษัทผู้ผลิต ค่าใช้จ่ายในการปรับเปลี่ยนข้อมูล เป็นต้น ซึ่งจะพบว่าจำนวนเงินในส่วนค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะสูงมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับราคาค่าโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูป ดังนั้นจึงควรพิจารณาเรื่องประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับกับต้นทุนที่จะเกิดขึ้นด้วย

Heid (1992) ได้แนะนำว่า โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีอาจแบ่งได้ 2 แบบ คือ แบบระบบงานรวม (Integrated) และระบบงานย่อย (Modular) โดยการเลือกซื้อโปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปของธุรกิจขนาดเล็คนั้นส่วนใหญ่จะเลือกซื้อโปรแกรมบัญชีแบบระบบงานรวม (Integrated) เพราะจะครอบคลุมระบบงานบัญชีด้านต่างๆ เช่น ระบบงานบัญชีเจ้าหนี้ ระบบงานบัญชีลูกหนี้ ระบบบัญชีเงินเดือน ระบบบัญชีคลังสินค้า และการออกรายงานทางการเงิน ซึ่งการใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปดังกล่าวจะทำให้การทำงานของธุรกิจขนาดเล็กลงง่ายขึ้น

ในส่วนของโปรแกรมแบบ Module นั้น เราสามารถเพิ่มระบบงานอื่นๆเข้ามาเชื่อมต่ออีกได้ อาทิเช่น ถ้าโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีเดิมมีระบบงานแยกประเภททั่วไป ระบบบัญชีเจ้าหนี้ ระบบบัญชีลูกหนี้ ถ้าองค์กรอยากเพิ่มโปรแกรมบัญชีในส่วนจากระบบบัญชีเงินเดือนก็สามารถซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีแบบระบบงานย่อยมาเชื่อมต่อเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งบริษัทก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

Pituro (1999) ได้แนะนำว่าในปัจจุบัน บริษัทขนาดกลางได้เริ่มหันมาใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีกันมากขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การ

เลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อนำมาใช้งานนั้น จะเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีอะไร และซื้อจากแหล่งไหนจึงจะดีและเหมาะสมกับองค์กรของตนเองที่สุด ซึ่งผู้บริหารของธุรกิจขนาดกลางส่วนใหญ่ต้องการที่จะเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ERP โดยนำโปรแกรมสำเร็จรูป ERP ดังกล่าวมาใช้แทนโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาต และผู้บริหารฝ่ายการเงิน เป็นผู้แนะนำทางเลือกที่ฉลาดสำหรับธุรกิจขนาดกลางเพื่อตัดสินใจเลือกซื้อ และนำโปรแกรมสำเร็จรูป ERP มาใช้ในองค์กร

ซึ่งโปรแกรมสำเร็จรูป ERP สามารถหาซื้อได้จาก 1. ผู้ผลิตโปรแกรมโดยตรง 2. ผู้แทนจัดจำหน่ายโปรแกรม ซึ่งการจะเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปจากแหล่งใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับความต้องการใช้งานของแต่ละบริษัท

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ERP คือ การประมวลผลเร็วขึ้น ช่วยลดต้นทุนและช่วยเพิ่มโอกาสในการขายเพิ่มขึ้น คุณภาพของงานเพิ่มขึ้น แต่ข้อเสียคือ ราคาจะแพง ดังนั้นในการเลือกนำโปรแกรมสำเร็จรูป ERP มาใช้นั้นต้องมองถึงเหตุการณ์ในอนาคตด้วยว่า ประโยชน์ที่จะได้รับนั้นคุ้มกับต้นทุนที่เสียไป สำหรับผู้ผลิตโปรแกรมสำเร็จรูป ERP รายใหญ่ที่สุด ได้แก่ SAP, Baan และ Oracle เป็นต้น ซึ่งก็ได้มีการมุ่งเจาะตลาดในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยทำโปรแกรมสำเร็จรูป ERP ขายในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

วิชนีพร เศรษฐศักดิ์โก (2543) ได้แนะนำบริษัทผู้จำหน่ายโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี โดยกล่าวว่าโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมีทั้งโปรแกรมที่พัฒนาโดยคนไทย และพัฒนาจากต่างประเทศ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่พัฒนาโดยคนไทย และนิยมใช้กัน เช่น Fast Byte Accounting ของบริษัท ไบท์เบรน จำกัด Easy-Acc Accounting System ของบริษัท บิซิเนส ซอฟต์แวร์ จำกัด Crystal Formula ของบริษัท คริสตอล ซอฟต์แวร์ แพ็คเกจ จำกัด Express ของบริษัท เอ็กเพรสซอฟต์แวร์กรุ๊ป จำกัด Auto Flight ของบริษัทออโต้ไฟลท์ จำกัด เป็นต้น

ส่วนโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่พัฒนาจากต่างประเทศนั้น มีดังนี้ เช่น ACCPAC ของ ACCPAC International, Inc., INTERAC Accounting System ของ Intersoft System, Inc. , Solomon Software ของ Solomon Software, Inc. , Sun Account ของ System Union Group และ SAP เป็นต้น

ศรัณย์ ชูเกียรติ และ ประจิด หาวัด (2544) ได้ทำการวิจัยซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ที่นักบัญชีไทยใช้ โดย แจกแบบสอบถาม ตามจำนวนผู้เข้าร่วมงานประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 17 ซึ่งจัดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 22-23

มิถุนายน 2544 จำนวน 1,602 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมด 290 คน จากแบบสอบถามพบว่า มีผู้ใช้โปรแกรมสำหรับงานบัญชีจำนวน 212 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.10 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด โดยแบ่งเป็นการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี 156 คำตอบ หรือร้อยละ 67.83 ของจำนวนคำตอบทั้งหมด และการใช้โปรแกรมสำหรับงานบัญชีที่พัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะ 74 คำตอบ หรือร้อยละ 32.17 ของจำนวนคำตอบทั้งหมด โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่ใช้มากที่สุด คือ SAP R/3, ACCPAC, Express, ORACLE Application ตามลำดับ นอกจากนี้จากแบบสอบถามพบว่า มีนักบัญชีไทยมีปัญหาในการใช้โปรแกรมสำหรับงานบัญชีจำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.77 ของจำนวนผู้ใช้โปรแกรมสำหรับงานบัญชี โดยตัวอย่างของปัญหาที่พบ ได้แก่ มีการรายงานข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์และรายงานข้อมูลบางรายการที่ไม่ตรงกับความต้องการ โปรแกรมยังมีข้อจำกัดในการใช้งาน ต้องมีการปรับปรุงหรือแก้ไขโปรแกรมในบางระบบก่อนนำมาใช้งานจริง ระบบการทำงานของโปรแกรมไม่มีความคล่องตัว ยุ่งยาก ซับซ้อน โปรแกรมเป็นภาษาต่างประเทศ และโปรแกรมไม่สอดคล้องกับความต้องการใช้งานทั้งหมด ต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการประมวลผลข้อมูล

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีได้ดังตารางที่ 2.4

ผลจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

Gambin and Siegel (1997) ได้กล่าวว่า การนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้การประมวลผลข้อมูลนั้นทำได้เร็วขึ้น และข้อมูลทางการบัญชีที่ได้ออกมานั้นถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของบริษัทมากขึ้น เช่นเดียวกับ Clark (1994) และ Piturro (1999) ที่กล่าวว่า การใช้โปรแกรมบัญชีสำเร็จรูปจะช่วยให้ข้อมูลทางการบัญชีที่ได้จากการประมวลผลมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ และถูกต้องมากขึ้น นอกจากนี้ข้อมูลทางการบัญชีที่ได้รับยังมีประโยชน์ต่อผู้บริหารเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายในองค์กร ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาว่าผลที่ได้รับจากการนำโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในองค์กรจะส่งผลกระทบต่องานด้านบัญชีขององค์กรอย่างไรบ้าง

ตารางที่ 2.4 : แสดงปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีจากการทบทวนวรรณกรรม

	Basile,Papa, Johnston(2002) (เสนอแนะ)	Mattingly (2001) (เสนอแนะ)	Clark (1994) (1993) (เสนอแนะ)	Gambin, Siegel (1997) (เสนอแนะ)	จรรยา (2543) (งานวิจัย)	ชลิต (2542) (งานวิจัย)	วรรณี (2541) (เสนอแนะ)
ปัจจัยทางด้านการจัดการ							
1. ขนาดของกิจการ	√	√	√				
2. ขอบเขตการใช้งานและความสามารถในการรองรับงานของโปรแกรม	√		√	√	√	√	√
3. ระดับทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีของพนักงานบัญชี	√		√				
4. การเติบโตของธุรกิจในอนาคต			√				
5. รายได้ของกิจการ		√				√	
6. ลักษณะของธุรกิจ	√	√	√	√			
ปัจจัยด้านคุณสมบัติของโปรแกรมบัญชี							
7. ราคาของโปรแกรม			√	√		√	
8. ความเข้ากันได้ของซอฟต์แวร์กับโครงสร้างหรือระบบงานเดิมขององค์กร				√		√	
9. ชื่อเสียงของบริษัท				√		√	
10 การบริการหลังการขาย						√	√
11 ความสะดวกในการทำงาน				√	√		√
12 ระบบป้องกันความปลอดภัย					√		√
13 การรับประกันการใช้งาน					√		
14 ความยืดหยุ่นของรายงาน			√				√
15 ความเร็วในการประมวลผล							√
16. ตรงตามข้อกำหนดของกฎหมาย							√

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่มีการเลือกซื้อในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ 4 ชนิด คือ

1. โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non – ERP ที่พัฒนาโดยบริษัทของไทย
2. โปรแกรมสำเร็จรูป ERP ที่พัฒนาโดยบริษัทของไทย
3. โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี Non – ERP ที่พัฒนาโดยบริษัทของต่างประเทศ
4. โปรแกรมสำเร็จรูป ERP ที่พัฒนาโดยบริษัทของต่างประเทศ

ปัจจัยต่างๆที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นมีทั้งปัจจัยด้านกิจการที่ซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี และปัจจัยด้านคุณสมบัติของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี ดังนั้นเพื่อให้มีความสมเหตุสมผล จึงได้มีการสรุป และเลือกปัจจัยที่น่าจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีทั้ง 4 ชนิด ซึ่งสามารถสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

1. ขนาดของกิจการ (ขนาดย่อมและขนาดกลาง)
2. ลักษณะของธุรกิจ (ไม่มีเครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายธุรกิจในประเทศไทยและเครือข่ายธุรกิจบริษัทต่างประเทศ)
3. ระดับความสนใจของกรรมการผู้จัดการบริษัทต่องานบัญชี
4. ระดับทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีของผู้จัดการฝ่ายบัญชี หรือสมุหบัญชี
5. ระดับทักษะการใช้โปรแกรมบัญชีของพนักงานบัญชี
6. ขอบเขตความต้องการใช้งาน (ใช้งานเฉพาะส่วนงานบัญชีและใช้งานทั้งองค์กร)
7. ยอดขาย (รายได้) รวมของกิจการ

ปัจจัยข้างต้นไม่รวมปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติของโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ผู้ซื้อทุกคนต้องการเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว และปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ผู้ซื้อใช้ในการพิจารณาเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีโปรแกรมใดโปรแกรมหนึ่งที่เหมาะสมกับองค์กร ซึ่งปัจจัยดังกล่าวทางผู้ซื้อสามารถพิจารณาก่อนการเลือกซื้อได้ ดังนั้นปัจจัยที่ศึกษาในครั้งนี้จึงเน้นที่ปัจจัยด้านกิจการเป็นหลัก เนื่องจากในแต่ละกิจการจะมีปัจจัยทางด้านกิจการที่ต่างกันซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

สมมติฐานของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถตั้งสมมติฐานในการวิจัยได้ดังนี้

H1 : ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์กับชนิดโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ (ขนาดของกิจการ คือ ขนาดกลาง และขนาดย่อม)

H2 : ลักษณะของธุรกิจมีความสัมพันธ์กับชนิดโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ (ลักษณะของธุรกิจ คือ ไม่มีเครือข่ายธุรกิจ เครือข่ายธุรกิจในประเทศไทย และเครือข่ายธุรกิจบริษัทต่างประเทศ)

H3 : ระดับความสนใจในงานด้านบัญชีของกรรมการผู้จัดการบริษัทมีความสัมพันธ์กับชนิดโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ

H4 : ระดับทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือสมุหบัญชีมีความสัมพันธ์กับชนิดโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ

H5 : ระดับทักษะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีของพนักงานบัญชีมีความสัมพันธ์กับชนิดโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ

H6 : ขอบเขตความต้องการใช้งานขององค์กรมีความสัมพันธ์กับชนิดโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ (ขอบเขตความต้องการใช้งาน คือ ใช้งานเฉพาะส่วนงานบัญชี และใช้งานทั้งองค์กร)

H7 : ยอดขาย (รายได้) รวมมีความสัมพันธ์กับชนิดโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่เลือกซื้อ

นอกจากการทดสอบสมมติฐานข้างต้นแล้ว การวิจัยครั้งนี้ยังรวมถึงศึกษาประโยชน์ที่ได้รับ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในองค์กร และทัศนคติของผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือสมุหบัญชี และพนักงานบัญชีที่มีต่อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีในปัจจุบันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

จากวัตถุประสงค์ และสมมติฐานสามารถสรุปเป็น แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในองค์กร ได้ดังแผนภาพที่ 2.4

แผนภาพที่ 2.4 : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีมาใช้ในองค์กร

